

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Dominika Špalková

Vybrané trestné činy související se sexuálním vykořisťováním dětí

Diplomová práce

Olomouc 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Vybrané trestné činy související se sexuálními vykořisťováními dětí* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 115 309 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 21. 7. 2022

.....

Dominika Špalková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat doc. JUDr. Filipu Ščerbovi, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a konstruktivní kritiku při odborném vedení mé diplomové práce.

Děkuji mé rodině za trpělivost a zázemí, mým přátelům za milý doprovod studentskými léty a mému příteli za podporu a pochopení.

Obsah

Seznam zkratké.....	6
Úvod	7
1. Vysvětlení základních pojmů.....	10
1.1. Dítě.....	10
1.2. Pornografické dílo a pornografický charakter.....	10
2. Trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 t.z.	13
2.1. Objekt	13
2.2. Dětská pornografie.....	15
2.2.1. Virtuální dětská pornografie.....	17
2.2.2. Kauza <i>Ateliér</i> a snímky oblečených dětí.....	23
2.2.3. Child sex dolls.....	27
2.3. Objektivní stránka	30
2.3.1. Objektivní stránka podle první základního skutkové podstaty	30
2.3.2. Objektivní stránka podle druhé základního skutkové podstaty	31
2.3.3. Objektivní stránka podle třetí základního skutkové podstaty	32
2.4. Subjekt.....	33
2.5. Subjektivní stránka	33
3. Trestný čin účasti na pornografickém představení podle § 193a t.z.	34
3.1. Objekt	34
3.2. Objektivní stránka	34
3.2.1. Pornografické představení a jiné obdobné vystoupení.....	34
3.2.2. Účinkování dítěte	37
3.2.3. Účast	38
3.2.4. Publikum, resp. určení publiku	38

3.3.	Subjekt.....	39
3.4.	Subjektivní stránka	40
4.	Trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem podle § 193b t.z.....	41
4.1.	Objekt	42
4.2.	Objektivní stránka	42
4.2.1.	Dítě mladší 15 let	42
4.2.2.	Návrh setkání.....	42
4.2.3.	Absence možnosti zániku trestnosti.....	43
4.3.	Subjekt.....	45
4.4.	Subjektivní stránka	45
5.	Trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a) t.z.....	47
5.1.	Objekt	47
5.2.	Objektivní stránka	47
5.2.1.	Způsoby jednání.....	47
5.2.2.	Způsoby sexuálního vykořisťování dítěte	50
5.3.	Subjekt.....	51
5.4.	Subjektivní stránka	51
Závěr		53
Seznam zdrojů		58
Shrnutí		65
Klíčová slova		65
Abstract.....		66
Key words		66
Přílohy.....		67

Seznam zkratk

EU	Evropská unie
USA	Spojené státy americké
t. z.	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
t. ř.	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Téma této diplomové práce bylo studenty právnických fakult českých univerzit s různými obměnami již několikrát zpracováno, byť s užším či širším zaměřením nebo z hlediska jiných aspektů. Důvod neutuchajícího zájmu o tuto problematiku spatřuji především v její aktuálnosti a také v tom, že jde nepochybně o téma kontroverzní, které i po několika letech od přijetí příslušné právní úpravy budí diskuze napříč společnostmi i dotčenými vědními obory. Lákavost tématu může spočívat i v jeho komplikovanosti, jelikož se dotýká jedněch z nejzranitelnějších členů lidské společnosti – dětí – a vyžaduje tak citlivý, přesto však vyvážený, racionální přístup. Ačkoli skutkové podstaty všech trestných činů, kterými se v této práci zabývám, již byly rozebrány v jiných diplomových pracích, dle mého názoru některé nejsou zpracovány dostatečně podrobně (především pak trestný čin účasti na pornografickém představení a navazování nedovolených kontaktů s dítětem), popř. sice poukazují na problematická místa právní úpravy, avšak postrádají návrhy *de lege ferenda*.

Můj vlastní zájem o zpracované téma pramení z poznání, že sexuální vykořisťování dětí se stává stále palčivějším problémem, a s ohledem na skutečnost, že se stejně jako jiné druhy trestné činnosti přesouvá do kyberprostoru, je o to nebezpečnější. Sexuální vykořisťování dětí se stalo snadnějším – díky internetu a globalizaci se možnosti pachatelů rozšířily, mají snadnější přístup k dětské pornografii, mohou navazovat kontakty se samotnými dětmi nebo provozovat tzv. (online) sexuální turismus, který představuje riziko především pro děti z chudých oblastí. V těch je sexuální zneužívání dětí „více dostupné“ s ohledem na hospodářskou a sociální situaci tamního obyvatelstva, odlišný přístup k dětské prostituci, nedostatečnou či zcela absentující právní úpravu nebo její neefektivní vymáhání.

Dětem je před jejich sexuálním vykořisťováním poskytována ochrana různými právními dokumenty, a to jak národními právními předpisy jednotlivých států, tak i na úrovni mezinárodního práva. S ohledem na závažnost a rozsah této trestné činnosti se jedná o jednu z oblastí, v níž státy úzce spolupracují, a to jak v rámci Evropy, resp. Evropské unie, tak i v širším měřítku. Stěžejní úlohu v boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí sehrává prevence, k níž přispívají také nestátní organizace a projekty, které se snaží zvýšit povědomí veřejnosti, především pak dětí a jejich rodičů, o chování sexuálních predátorů v online prostředí a jak před nimi děti chránit.

Jednou z myšlenek, které mě vedly při psaní této diplomové práce, bylo nabídnout nový pohled na problematické otázky vybraných trestných činů a předestřít některé dosud neřešené otázky vyvstávající s tímto druhem trestné činnosti. Cílem práce je podat výklad znaků vybraných

skutkových podstat, zhodnotit jejich slabé stránky a nabídnout vhodné řešení k tomu, aby právní úprava byla účinným nástrojem nejenom potírání sexuálního vykořisťování dětí, ale také jeho prevence.

V práci je užito metody deskripce, analýzy, komparace a metody syntézy pro vytvoření závěru práce. Každá kapitola obsahuje výklad znaků obsažených v příslušných skutkových podstatách. K tomu bylo užito komentářové literatury a judikatury. Důležitou částí práce je srovnání české právní úpravy s vybranými úpravami zahraničními. Účelem této komparace je především předestřít způsoby, jak stávající českou úpravu zvolených trestných činů zkvalitnit. Práce využívá především české zdroje, stěžejní oporou práce jsou však i zdroje zahraniční. Práce se opírá zejména o českou komentářovou literaturu a judikaturu týkající se předmětných ustanovení. Relevantními zdroji jsou také zahraniční právní úpravy jiných států a unijní úprava a také odborné studie, články a publikace.

Práce je rozdělena do pěti hlavních částí. **První kapitola** podává velmi krátce výklad základních pojmů souvisejících se sexuálním vykořisťováním dětí, které jsou společné pro všechny, popř. jen některé vybrané trestné činy. Následující čtyři kapitoly jsou tradičně zaměřeny na rozbor znaků skutkových podstat vybraných trestných činů. V **druhé kapitole** se věnují trestnému činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 t. z. Stěžejní část kapitoly je zaměřena na virtuální dětskou pornografii, kdy se snažím poukázat na (nejen právní) rizika, která skýtá její celoplošná dekriminlizace, současně se však pokouším nalézt vhodnou právní cestu, která by umožňovala její využití pro osoby trpící pedofilii, čímž by právní úprava mohla vyhovět požadavkům lékařské vědy. Důležitou částí této kapitoly je také problematika tzv. dětské erotiky, která v současné době není českým trestním právem regulována, a ačkoli podle platné úpravy nespadá pod pojem dětské pornografie, je dle mého názoru neméně nebezpečná, protože snáze umožňuje šíření názorů sexualizujících děti. Současně může být „můstkem“ k dětské pornografii. Kapitola se dále zabývá fenoménem *child sex dolls* z hlediska možností postihu těchto panenek podle českého trestního zákoníku. **Třetí kapitola** se zabývá trestným činem účasti na pornografickém představení podle § 193a t. z. Vzhledem k tomu, že se nejedná o příliš častý trestný čin, mu nebyla ani judikaturou věnována velká pozornost, jakkoli skutková podstata tohoto trestného činu obsahuje znaky, které si zasluhují bližší vysvětlení, kterého lze patrně dosáhnout jen pomocí judikaturního výkladu. V této kapitole se zabývám především výkladem pojmu „jiné obdobné vystoupení“, možností rozšíření skutkové podstaty o znak „osoba jeví se býti dítětem“, trestní odpovědností mladistvého a také tím, kdy je naplněn znak „určení publiku“.

Ve **čtvrté kapitole** se věnuji trestnému činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem podle § 193b t. z. Jakkoli je výklad jednotlivých znaků skutkové podstaty jasný, dle mého názoru předmětné ustanovení skýtá určité nedostatky, které se týkají zejména požadavku „návrhu na setkání“ a dále absence možnosti zániku trestnosti. **Pátá kapitola** je věnována trestnému činu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 t. z., v níž se zaměřuji na výklad některých způsobů jednání uvedených ve skutkové podstatě.

1. Vysvětlení základních pojmů

Dříve, než přistoupím k vybraným problémům, které rozeberu v následujících kapitolách, je třeba vymezit některé základní pojmy, které souvisí s pornografickými delikty spojenými s dětskou pornografií a sexuálním vykořisťováním dětí. V této kapitole se tak budu věnovat přiblížení pojmu dítěte a pornografického díla, resp. pornografického charakteru jako takového.

1.1. Dítě

V českém trestním právu je pojem dítěte upraven v ustanovení § 126 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, dle něhož se dítětem rozumí „osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.“

Pojem dítěte je upraven i na úrovni evropské a mezinárodní. Čl. 2 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV, definuje dítě jako „každou osobu mladší 18 let“. Obdobně pak dítě vymezuje i Úmluva o právech dítěte, dle jejíhož čl. 1 je dítětem „každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“ Úmluva o počítačové kriminalitě pak v čl. 9 odst. 3 hovoří o „nezletilém“ jako o osobě mladší 18 let. Současně uvádí, že smluvní strany jsou oprávněny stanovit věkovou hranici nižší, avšak ne nižší než 16 let.

1.2. Pornografické dílo a pornografický charakter

Pojem „pornografické dílo“ není v českém právním řádu nikde definován. V důvodové zprávě k trestnímu zákoníku je chybějící definice zdůvodněna především tím, že „posuzování tohoto pojmu nečiní v praxi potíže“,¹ přičemž dále zákonodárce odkazuje na níže zmíněné vymezení pornografického díla Nejvyšším soudem. Přestože nelze než souhlasit s již mnohokrát citovaným výrokem amerického soudce Stewarta v rámci případu *Jacobellis v. Ohio*, dle něhož pojem pornografie, resp. obscenita, nelze jednoduše popsat, ale když ji člověk vidí, pozná ji², s takovou definicí se pochopitelně pro účely trestního práva nelze spokojit.

Je otázkou, zda lze absenci definice pornografického díla českému zákonodárci vytýkat. Vyhodnocení, zda je naplněn tento znak skutkové podstaty, může být problematické např. u děl,

---

¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbql5shu#>.

² Rozsudek Nejvyššího soudu ve věci *Jacobellis v. Ohio*, 378 U.S. 184 (1964). Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/378/184>.

u nichž je sporné, zda jsou „ještě“ erotické, nebo „už“ pornografické povahy (nadto stejně jako pornografie, ani erotika není zákonem vymezena). Je však třeba podotknout, že naprosto přesná definice pornografického díla by mohla být spíše ke škodě než k užitku. Pornografické dílo může mít různou formu a podobu. S ohledem na neustálý rozvoj technologií je třeba, aby bral zákon v potaz případný budoucí technický vývoj, a ponechal tak prostor pro jakékoli formy pornografického díla, které jsou způsobilé ke komunikaci.³

Gřivna uvádí, že pornografii lze definovat jednak pomocí jejího cíle, jednak pomocí způsobu, kterým tohoto cíle dosahuje. Cílem pornografie je vyvolání sexuálního vzrušení a způsob, jak toho dosáhnout, je zobrazení pohlavního styku nebo jiného způsobu sexuálního styku nebo také zobrazení obnažených pohlavních orgánů.⁴

Vymezení pornografického díla se věnovaly oba nejvyšší soudy České republiky a také Ústavní soud. Dle ustálené judikatury je za pornografické dílo třeba považovat jakoukoli věc, která „uráží, způsobem, který lze stěží akceptovat, cit pro sexuální slušnost.“⁶ Ústavní soud dále argumentuje, že takové dílo celkově „způsobuje morální pohoršení osobě s běžným cítěním“, současně však podotýká, že může normální osobu sexuálně vzrušovat nebo ji naopak znechucovat či odpuzovat⁶ (patrně nelze vyloučit kombinaci obojího). Judikatura Nejvyššího soudu tuto definici doplňuje požadavkem „intenzivního a vtíravého zásahu a podněcování sexuálního pudu“.⁷ Pornografické dílo dle něj také „podle převládajících názorů většiny členů společnosti hrubě porušuje uznávané morální normy dané společností a vyvolává v nich pocit studu“.⁸ Obdobně pak pornografii chápe i judikatura Nejvyššího správního soudu, která vymezuje jak prostředek, tak i cíl pornografie, tj. pornografií rozumí „především znázorňování lidského těla či sexuálního chování, vytvořené především s cílem podněcovat sexuální pud“.⁹ Nejvyšší správní soud se také pokusil odlišit pornografii od erotiky, kdy první uvedené překračuje morální normy společnosti a vzbuzuje u výrazné části jejích členů stud, zatímco druhé je jakousi „slabší formou“ a sexuální vzrušení není jeho záměrem, resp. primárním cílem.¹⁰

Z uvedeného vyplývá, že pozitivní definici pornografického díla by bylo možno vymezit pomocí těchto podmínek: dílo morálně pohoršuje osobu s běžným cítěním, podněcuje sexuální

---

³ POBOŘILOVÁ, Michaela. Virtuální dětská pornografie. *Acta Universitatis Carolinae*, 2012, roč. 58, č. 4, s. 78. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/664/Iuridica_4_2012_05_Poborilova.pdf.

⁴ HERCZEG, Jiří. *Virtuální dětská pornografie: Zločin bez obětí?* In: VANDUCHOVÁ, M.; GŘIVNA, T. Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. 1. vydání. Praha: Aspi, a.s., 2008, s. 37.

⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2004, sp. zn. IV. ÚS 606/03.

⁶ Tamtéž.

⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2011, sp. zn. 3 Tdo 669/2011.

⁸ Tamtéž.

⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 5 As 32/2007-83.

¹⁰ Tamtéž. Nejvyšší správní soud zde hodnotil povahu letáků, které zobrazovaly spoře oděné dívky ve vyzývavých postojích. Dovedl, že přestože takové vyobrazení může, a u některých jedinců bude, vyvolávat sexuální vzrušení, není to jeho primárním cílem – tím v tomto případě bylo reklamní sdělení.

puď, a to zvláště intenzivním a vtíravým způsobem. Pokud jde o negativní vymezení, samotné zobrazení nahého lidského těla či sexuálního chování nepostačí k naplnění pornografické povahy díla (ačkoli nepochybně půjde o primární prostředek dosažení výše uvedeného cíle), a to i kdyby šlo o zachycení nejintimnější chvíle lidí a mohlo by některé jedince sexuálně vzrušovat. Výjimku představují zobrazení v jednoznačně vyzývavé poloze či zdůrazňující obnažené pohlavní orgány.¹¹ Za pornografické dílo nelze považovat ani předměty, které mají historický, vědecký, umělecký či osvětový význam.¹² Při posuzování, zda je dílo pornografické povahy, přitom nelze vycházet pouze z jeho určité části, ale je třeba hodnotit obsah díla jako celku.¹³ Současně je třeba zvažovat i kontext, v jakém je dílo prezentováno.¹⁴ Oproti tomu však není důležitý záměr autora (ať už měl v úmyslu vytvořit dílo pornografické povahy či jej naopak subjektivně jako pornografické nevnímal), ani to, komu je dílo předkládáno.¹⁵ Ačkoli bude soud při hodnocení pornografické povahy díla vycházet z názorů znalců v příslušném oboru, je posouzení, zda jde o pornografické dílo, otázkou právní. Znalecké posudky o uměleckém charakteru či o osvětové či prospěšné povaze díla jsou tedy pro posouzení obecným soudem nerozhodné.¹⁶

Jak již bylo uvedeno, pornografické dílo může mít různou podobu a formu. Trestní zákoník v demonstrativním výčtu § 191 a § 192 uvádí podobu fotografickou, filmovou, počítačovou, elektronickou¹⁷ nebo jinou (např. plastický model, soška¹⁸, psaný text, audio záznam). Účelem spojení „jiné pornografické dílo“ je však také umožnit vztáhnout příslušná ustanovení i na nové formy a podoby pornografických děl.

---

¹¹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1555.

¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbql5shu#>.

¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2011, sp. zn. 3 Tdo 669/2011.

¹⁴ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář*..., s. 1555.

¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 6 Tdo 1281/2019.

¹⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2004, sp. zn. IV. ÚS 606/03.

¹⁷ Počítačové dílo je vytvořené pomocí počítače, tj. ve virtuálním prostředí. Elektronické dílo je pak takové, které má jen strojově čitelnou podobu. (ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1891. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgjpwk5tlg4xhgys7gydaok7gqyf64dgge4te#>.)

¹⁸ Tamtéž.

2. Trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 t. z.

2.1. Objekt

Objekt tohoto trestného činu byl v minulosti předmětem diskuzí, nicméně ani v současnosti na něm není dána zcela přesná shoda. V právní teorii lze rozlišit dva názory: dle prvního je objektem trestného činu zájem na ochraně mravního vývoje dětí a ochraně před jejich zneužíváním k pornografickým účelům¹⁹, který donedávna přejímala i rozhodovací praxe (NS 8 Tdo 1075/2017), dle druhého pak zájem na ochraně morálních hodnot.²⁰ Ve prospěch druhého názoru hovoří dikce zákona, který kriminalizuje jak dětskou pornografií, v níž vystupuje skutečné dítě, tak dětskou pornografií zobrazující či jinak využívající osobu, jež se dítětem jeví být. Dle Ščerby lze ochranu dětí před jejich zneužíváním považovat až za druhořadý objekt, jehož zasažení není k naplnění skutkového podstaty vyžadováno.²¹ K tomuto závěru se přiklonil i Nejvyšší soud, když posuzoval možnost jednočinného souběhu s trestným činem zneužití dítěte k výrobě pornografie dle § 193 t. z. Dle nejnovější judikatury jednočinný souběh těchto trestných činů není vyloučen. Nejvyšší soud poukázal na to, že se tyto trestné činy liší nejenom v objektech (zatímco objektem trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií je dle něj ochrana morálních hodnot spočívajících v odsuzování a potírání dětské pornografie jako takové, objektem trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie je pak ochrana dětí před jednáním pachatele, který zajistí dítě k výrobě pornografického díla, tj. ochrana dětí před sexuálním zneužíváním), ale také v objektivní stránce (s výjimkou alternativy kořistění).²²

S ohledem na výše rozebraný objekt je tedy třeba vyloučit uplatnění principu, dle něhož nemůže být pachatelem či účastníkem na trestném činu osoba, k jejíž ochraně předmětné ustanovení slouží.²³ Jak již bylo rozvedeno výše, ustanovení § 192 t. z. neslouží primárně k ochraně konkrétních dětí před sexuálním zneužíváním, avšak k ochraně veřejné mravnosti. Na tento chráněný zájem tak může zaútočit i dítě, resp. mladistvý. V konkrétních případech, kdy se trestného činu dopustí mladistvý, však bude na místě individuální přístup. To platí i pro situace, kdy je pachatelem, popř. jedním z pachatelů, sice již dospělý, avšak s osobou mladší osmnácti let,

---

¹⁹ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RUŽIČKA, M., SOTOLÁŘ A., a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 1036., ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1891. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgjpwk5tlg4xhgys7giydaok7gqyf64dgge4te#>.

²⁰ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1561.

²¹ Tamtéž.

²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 8 Tdo 271/2021.

²³ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1562.

kteřá v pornografickém díle vystupuje, tvořít pár. Trestní postih by se v případě, kdy mladistvý pár, popř. pár, v němž je alespoň jeden mladší osmnácti let, pořídí nahrávku nebo fotografie pornografického charakteru pro vlastní účely, dle mého názoru jeví jako neadekvátní.²⁴ Nedává rozumný smysl, aby lidé mohli sdílet sexuální život, avšak zároveň čelili trestnímu postihu za to, že ho pro vlastní účely zachytili. Např. ve Spojeném Království tento problém vhodně řeší *Civic Government (Scotland) Act 1982*, který trestní postih nakládání s dětskou pornografií přímo vylučuje v případě, kdy obviněný a dítě jsou manželi, žijí v partnerském vztahu nebo ve svazku osob stejného pohlaví a současně je tento pornografický materiál sdílen výlučně s dítětem.²⁵ České trestní právo v těchto případech umožňuje aplikaci zásady subsidiarity trestní represe dle § 12 odst. 2 t. z. či nestíhat takové jednání z důvodu neúčelnosti (státní zástupce je v takovém případě oprávněn zastavit trestní stíhání dle § 172 odst. 2 písm. c) t. ř., popř. věc odložit podle § 159a odst. 4 t. ř. (toto oprávnění pak přísluší i policejnímu orgánu). Odlišný přístup však bude na místě tehdy, kdy mladistvý, resp. pár, pornografické dílo šíří či dokonce využívá k výdělečným, propagačním či podobným účelům. Zde by byl nepochybně zásah trestního práva odůvodněný.

Lze se však ptát, zda v případě, kdy se trestného činu dopustí pár, by měl mít jejich vztah určitou kvalitu, projevující se např. délkou vztahu? Co když nahrávku či fotografii pořídí či mezi sebou šíří lidé, kteří jsou toliko sexuálními partnery, ať už je sexuální poměr mezi nimi dlouhodobý, nebo jednorázový? Jsem toho názoru, že i zde by měl být přístup individuální a mělo by zde platit výše uvedené – jestliže lidé mohou sdílet sexuální život, měla by být trestní represe v případě jeho zaznamenání na místě jen v případech opravdu společensky škodlivých.

Je třeba dodat, že situace, kdy pornografické snímky či nahrávky pořídí a dále šíří sám mladistvý, jsou problematické spíše z toho důvodu, že si mladistvý nemusí být dostatečně vědom důsledků svého jednání, tedy že uvedené snímky či nahrávky již zřejmě nebude možno získat zpět nebo že se mohou dostat do „nesprávných rukou“. Jestliže se mladistvý jednání dopustí z jakési mladické nerozumnosti, nemělo by být zájmem státu takové chování stíhat jako delikventní, ale spíše se zaměřit na prohloubení vzdělání dětí v oblasti kybernetické bezpečnosti. V těchto případech by dle mého názoru měl být relevantní i věk mladistvé osoby (jiný stupeň vyspělosti a tedy i zvážení charakteru a důsledků jednání lze očekávat u osoby, které je čerstvě 15 let, a jiný u téměř dospělého jedince) či také důvod, resp. účel takového jednání (odlišně působí zaslání fotky dívkou chlapci, kterému se chce takto zalíbit, byť jde nepochybně o jednání rizikové, a šíření pornografických snímků za účelem získání sledujících na sociálních sítích).

---

²⁴ ŠČERBA, Filip. (ed.). *Kriminologické dny 2018*. Sborník z VI. ročníku mezinárodní konference Kriminologické dny pořádaný ve dnech 18.–19. 1. 2018 Českou kriminologickou společností ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci. 2. vydání Olomouc: Juridicum Olomoucnense, o.p.s., 2018. S. 12 – 13.

²⁵ Dostupné z: <https://berlowrahman.scot/practice-areas/sexual-offence-lawyer/child-pornography/>.

Dle mého názoru by tak trestní represe měla ustoupit v případech, kdy jednání pachatele, resp. pachatelů není společensky škodlivé, a jinak by měla v úvahu přicházet teprve tehdy, kdy dochází k šíření pornografického díla mimo daný vztah, resp. k užívání k jiným než soukromým účelům.

2.2. Dětská pornografie

Podobně jako pornografie, ani dětská pornografie není zákonem zcela přesně definována. Nicméně ustanovení § 192 odst. 1 a 3 t. z. ji blíže vymezují jako pornografické dílo, v němž je zobrazováno či jinak využíváno dítě nebo osoba, která se jeví být dítětem. Slovenský trestný zákon dětskou pornografii v § 132 odst. 4 definuje jako „*zobrazenie skutočnej alebo predstieranej súlože, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku s dieťaťom alebo osobou vyzerajúcou ako dieťa alebo zobrazenie obnažených častí tela dieťaťa alebo osoby vyzerajúcej ako dieťa určené na sexuálne účely.*“

Zobrazením se rozumí jakýkoli způsob projekce podoby dítěte či osoby jevící se být dítětem, např. v podobě fotografie, videozáznamu, animace, obrázku apod. Za pornografické dílo, které jinak využívá dítě či osobu jevící se být dítětem, pak lze považovat např. dílo písemné či zvukové. Dílo přitom musí dítě či osobu jevící se jím být zobrazovat či využívat v takové situaci, která odpovídá pornografickému charakteru díla. Samotná přítomnost dítěte v pornografickém díle bez vztahu k sexuálně laděným scénám či výjevům tak nenaplnuje znaky dětské pornografie.²⁶

Při výkladu dětské pornografie je třeba zohlednit směrnici 2011/93/EU, kterou předmětné ustanovení provádí. Čl. 2 písm. c) směrnice definuje dětskou pornografii jako

- jakýkoli materiál, který zobrazuje dítě, které se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání,
- jakékoli zobrazení pohlavních orgánů dítěte prvotně k sexuálním účelům,
- jakýkoli materiál, který zobrazuje osobu se vzhledem dítěte, která se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo každé zobrazení pohlavních orgánů osoby se vzhledem dítětem k prvotně sexuálním účelům,
- realistické obrázky dítěte, které se účastní jednoznačně sexuálního jednání nebo
- realistické obrázky pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálním účelům.

Některé definice sdílí společný znak „jednoznačného (zjevného) sexuálního jednání“.

---

²⁶ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1565.

Takovým jednáním je třeba rozumět alespoň:

- skutečný nebo předstíraný sexuální styk (styk pohlavní, orální nebo anální) mezi nezletilými osobami navzájem nebo nezletilou a dospělou (zletilou) osobou, stejného nebo opačného pohlaví,
- skutečnou nebo předstíranou „bestialitu“ (anglický výraz pro styk se zvířaty),
- skutečnou nebo předstíranou masturbaci,
- skutečné nebo předstírané sadistické nebo masochistické zneužívání v sexuálním kontextu nebo
- skutečné nebo předstírané lascivní (chlípné) vystavování genitálií nebo intimních částí (oňanbí) nezletilé osoby²⁷

Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii v čl. 2 písm. c) definuje dětskou pornografii jako „*zobrazování dítěte libovolnými prostředky při skutečných nebo předstíraných zřejmých sexuálních aktivitách či jakékoli zobrazování pohlavních orgánů dítěte ke prvotně sexuálnímu účelům.*“

Podobným směrem se při vymezení dětské pornografie ubírá i judikatura Nejvyššího soudu, která jako příklad dětské pornografie uvádí „*snímky obnažených dětí v polohách vyjádřené předvádějících pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení, dále pak snímky dětí zachycující polohy skutečného či předstíraného sexuálního styku s nimi, popř. jiné obdobně sexuálně dráždivé snímky dětí.*“ Současně Nejvyšší soud podotýká, že pornografický charakter díla nelze dovozovat jen ze skutečnosti, že dílo slouží k sexuálnímu uspokojení osob, pro které jsou sexuálně atraktivní nedospělé osoby.²⁸ V případě, že dílo bude zachycovat jednoznačně sexuální jednání, o charakteru pornografického díla zřejmě nebude pochybností. Odlišně tomu však může být v případě posouzení, zda dané dílo slouží k prvotně sexuálnímu účelům. I kdyby bylo dílo pořízeno za účelem sexuálního uspokojení, popř. by s ním tak některá osoba nakládala, avšak dílo by nezachycovalo pohlavní orgány dítěte, resp. osoby jevící se býti dítětem, či jeho jednoznačně sexuální jednání nebo naznačení takového jednání, nebylo by možno o takovém díle hovořit jako o dětské pornografii. Stejně tak samotné zobrazení nahého dětského těla nemůže vést automaticky k závěru o pornografické povaze díla. Z toho důvodu je třeba z trestního postihu vyloučit snímky nahých dětí v rodinných albech, popř. sdílené na sociálních sítích, byť by zachycovaly částečně či zcela odhalené děti (včetně zachycení pohlavních orgánů či intimních

---

²⁷ Tato chování představují nejtěžší stupně desetibodové typologie COPINE (*Combating Paedophile Information Network*), která je výstupem stejnojmenného projektu vytvořeného univerzitou College Cork v Irsku (dostupné z: <https://www.carolynspring.com/wp-content/uploads/2018/10/CopineScale.pdf>). Z této typologie vychází i definice dětské pornografie v Úmluvě o počítačové kriminalitě (dostupné z: <https://rm.coe.int/16800cce5b> str. 16, bod 101).

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1077/2004.

partii). Aby tak dílo mohlo být vyhodnoceno jako dětská pornografie, vyžaduje se, aby zachycení dětských pohlavních orgánů či jednoznačně sexuálního jednání bylo vedeno primárně sexuálním účelem. Je třeba poznamenat, že pokud by např. někdo získal snímek či video ze sociálních sítí a nakládal by s nimi za účelem sexuálního uspokojení, nebylo by možno takové jednání trestně postihnout. Jestliže by však snímky byly upraveny tak, že by např. zdůrazňovaly pohlavní orgány nebo by určité jednání či výraz dostaly sexuální vyznění, bylo by možno takové snímky za dětskou pornografii označit.²⁹

Za dětskou pornografií pak nebudou považovány tzv. doplňkové snímky, tj. snímky, které zachycují děti při běžných, ne sexuálních aktivitách (např. při hraní si na hřišti, při sportovních činnostech). Trestně postižitelné takové snímky nejsou ani v případě, kdy jsou k nim přidány popisky, které mohou snímku dodat sexuální účel či charakter. Doplňkové snímky v tomto ohledu mají význam pouze pro určení toho, že osoba trpí příslušnou sexuální deviací.³⁰

2.2.1. Virtuální dětská pornografie

Trestní zákoník postihuje jak pornografické dílo, které zobrazuje či jinak využívá skutečné dítě, tak i pornografické dílo, ve kterém vystupuje „osoba jevící se býti dítětem“. Toto spojení bylo do trestního zákona doplněno zákonem č. 330/2011 Sb. jako implementace rámcového rozhodnutí Rady EU 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii. Předmětné rámcové rozhodnutí v rámci definice pornografického materiálu v čl. 1 písm. b) uvádí vedle zobrazení skutečného dítěte i zobrazení „skutečné osoby se vzhledem dítěte“ a „realistického znázornění neexistujícího dítěte“. V tomto světle je třeba slovní spojení „osoba jevící se býti dítětem“ vykládat jednak jako osobu starší osmnácti let, která má však vzhled dítěte, jednak jako neexistující, avšak realisticky znázorněné dítě.³¹

Potřebu regulovat tento druh dětské pornografie Evropská unie zdůvodnila nezbytností potírat jednání spočívající ve zneužívání takového pornografického materiálu ke svádění a povzbuzování dětí k účasti na aktivitách v materiálu zobrazených a současně zabránit vzniku a šíření názorů, dle nichž jsou sexualizace a zneužívání dětí akceptovatelné.³²

²⁹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1564.

³⁰ POBOŘILOVÁ: *Virtuální dětská pornografie...*, s. 78. Dostupné z: tamtéž.

³¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1891. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgjpwk5tlg4xhgys7gydaok7gqyf64dgge4te#>.

³² Policy Department for Citizen's Rights and Constitutional Affairs. *Combating child sexual abuse online* [online]. Evropský parlament, 2015, s. 14. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536481/IPOL_STU%282015%29536481_EN.pdf

Je třeba doplnit, že k posouzení toho, zda je zobrazená osoba dítětem, resp. zda se jako dítě jeví, neposlouží pouze její vzhled (ačkoli půjde nepochybně o stěžejní faktor), ale také oblečení, chování, hlas či kontext díla.³³

Za dětskou pornografii bude třeba považovat i takové pornografické dílo, které zachycuje vytvořenou postavu, např. kreslenou, animovanou či počítačově generovanou, jestliže realisticky znázorňuje dítě či osobu, která se jím jeví být.³⁴ Vystává zde však otázka, kde je přípustná (resp. kde už je nepřípustná) hranice zobrazení osoby jevící se být dítětem v pornografickém díle. Kritérium „realističnosti“, kterého užívá výše zmíněné rámcové rozhodnutí Rady EU (a které následně převzala i směrnice 2011/93/EU), je jistě přesnější než poměrně neurčité „jevení se býti dítětem“. Z podmínky „realističnosti“ zobrazení vyplývá požadavek způsobilosti přesvědčit o tom, že dané dílo zachycuje osobu ve věku mladším osmnácti let. Nemělo by jít o takové zobrazení, které dítě pouze připomíná, popř. u něhož můžeme z okolností dovodit, že zachycuje osobu ve věku dítěte. Příkladem lze uvést zobrazení pohádkových postav či postav z kreslených filmů či seriálů, o kterých je známo, že jsou dětmi. Pornografické dílo zobrazující takové postavy může nepochybně subjektivně vyvolávat pohoršení, avšak nepůjde o takové pohoršení, které by vzbudilo pornografické dílo, které zobrazuje skutečné dítě, popř. osobu, která dítě realisticky znázorňuje.³⁵

Posouzení, zda půjde o případ, kdy pornografické dílo zobrazuje osobu jevící se býti dítětem, může být značně problematické u tzv. mangy, anime a hentai.³⁶ Postavy zde vyobrazené jsou sice kreslené či animované, avšak jsou mnohem realističtější, často velmi detailní. Nadto jsou tradičními protagonisty děl ve stylu mangy právě děti a mladiství. V rámci hentai vedle dalších „subžánrů“ existují i ty, které se zaměřují na zobrazování sexuálních aktivit s dětmi (podle pohlaví pak můžeme rozlišovat tzv. shotacony, v nichž jsou zobrazováni chlapi, a lolicony³⁷, v nichž jsou pak zobrazovány dívky). V těchto případech by bylo třeba posuzovat, nakolik je zobrazení realistická. Důležitý by byl také kontext díla (např. téma daného díla či prostředí, ve kterém jsou postavy vyobrazovány (jak již bylo naznačeno výše, řada těchto děl je zasazena do školského prostředí, popř. do prostředí dospívající mládeže)). S ohledem na velkou popularitu mangy a anime, které nachází své fanoušky jak v řadách dětí a mladistvých, tak i dospělých, může být jen

---

³³ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1562.

³⁴ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1565.

³⁵ BARTOŇ, Michal. Virtuální pornografie, limity svobody a umělecké tvorby a svobody projevu a trestní zákon. In: *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, s. 617-654. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqhbpxa4s7ge3v6427gyyto&groupIndex=0&rowIndex=0>.

³⁶ *Manga* je japonský styl kreslení komiksů (dostupné z: <https://www.yourdictionary.com/manga>). *Anime*, japonská zkratka pro anglické slovo „animation“, označuje animované filmy, seriály a videa vytvořená ve stylu mangy (dostupné z: <https://www.yourdictionary.com/anime>). *Hentai* pak lze vymezit jako sexuálně explicitní mangu či anime (dostupné z: <https://www.yourdictionary.com/hentai>).

³⁷ Dostupné z: <http://dictionary.sensagent.com/Lolicon/cs-cs/>, <http://dictionary.sensagent.com/shotacon/cs-cs/>.

otázkou času, kdy se s předmětnou otázkou budou potýkat české soudy. Ty se dosud dětskou pornografií zabývaly v zásadě jen v tom ohledu, zda je předmětné dílo pornografické povahy, popř. zda je v něm zobrazená existující osoba dítětem či se tak jeví být. Případy pornografických děl zobrazujících neexistující osobu jeví se býti dítětem však v české judikatuře chybí.

Kritika zákazu virtuální dětské pornografie

Uzákonění trestního postihu virtuální dětské pornografie vyvolalo nelibost v řadách odborníků. V této podkapitole se vyjádřím jednak k názorům zaznívajícím z oblasti právní, jednak z oblasti medicínské.

1. Zastánci dekriminálizace virtuální dětské pornografie z řad právníků opírají svou argumentaci o nepřiměřenost zásahu do ústavně garantované svobody projevu. S těmito názory se nemohu ztotožnit. I přesto, že zákonná úprava představuje výrazné omezení jednoho ze základních lidských práv, spatřuji trestní postih virtuální dětské pornografie za opatření v demokratické společnosti nezbytné. Je však třeba upozornit, že podmínky pro posouzení kriminalizace virtuální dětské pornografie se mohou změnit. Mám za to, že ti, kteří upřednostňují svobodu projevu před ochranou mravopověstnosti společnosti, opomíjí skutečný význam a dopad virtuální dětské pornografie. Např. Bartoň uvádí, že „*mravnost, alespoň v její sexuální dimenzi, není dostatečně silnou hodnotou, která by zdůvodňovala zásah veřejné moci do jakékoli tvorby.*“⁶⁸ Dle mého názoru však argument nedotknutelností individuální mravnosti a nepřipustnost omezovat *forum internum* nejsou na místě. Skutečným problémem vyvstávajícím v souvislosti s virtuální dětskou pornografií není to, že pro některé jedince jsou přitažlivé nezletilé osoby a podle jejich vlastního přesvědčení jsou sexuální aktivity s dětmi v pořádku. Problémem je skutečnost, že virtuální dětská pornografie může mít reálné dopady na společnost, a to jak na dospělou část populace, tak i na tu dětskou. Nelze argumentovat tím, že sexualizace dětí je špatná, ale pokud k sexuálním útokům na děti „ve skutečnosti“ nedochází, je to v pořádku. Virtuální dětská pornografie umožňuje šíření názorů, podle nichž je sexualizace dětí přijatelná, a to i mimo pedofilní část populace. Nesouhlasím tedy s názorem, že zákonodárce postihuje toliko lidskou imaginaci a její určité zvrhlé aspekty. Z tohoto důvodu přitom není v České republice postihována jakákoli virtuální dětská pornografie, v níž je zobrazena osoba, u níž je zřejmé nebo lze z okolností dovodit, že je ve věku dítěte. Český trestní zákoník, jak bylo rozvedeno výše, vyžaduje dostatečnou míru

---

⁶⁸ BARTOŇ, Michal. Virtuální pornografie, limity svobody a umělecké tvorby a svobody projevu a trestní zákon..., s. 617- 627. Dostupné z: tamtéž.

realističnosti, věrohodnosti, která je způsobilá vyvolat v průměrném člověku takové pohoršení, které by vyvolala reálná dětská pornografie. Pokud by byla virtuální dětská pornografie legalizována, bylo by připuštěno obcházení uvedeného účelu, tj. postihu názorů, podle nichž je sexualizace dětí akceptovatelná. Mohlo by tak docházet k tvorbě a šíření pornografických děl, která zobrazují děti natolik realisticky, že jsou v podstatě neodlišitelná od dětí skutečných. Pachatelé by se pak s poukazem na to, že dílo nezobrazuje skutečné dítě, zprostili odpovědnosti.

2. Za podnětné však považují námitky ze strany lékařské obce. Čeští sexuologové dlouhodobě poukazují na skutečnost, že sledování dětské pornografie může přispět k prevenci sexuálně motivované trestné činnosti páchané na dětech.³⁹ Různí se přitom názory, zda postihovat nakládání s virtuální dětskou pornografií. Shoda ovšem panuje v tom, že konzumace dětské pornografie může pro pedofilního člověka představovat možnost, jak realizovat své sexuální představy, aniž by docházelo ke zneužívání dětí.⁴⁰ Rizika však lze spatřovat v tom, že v případě, že je dětská pornografie spojena s určitými aspekty (např. nesnášenlivost vůči ženám, pozice moci jako zdroj sexuálního vzrušení), může zvyšovat agresivitu.⁴¹ Je třeba dodat, že na každého jedince bude dětská pornografie působit odlišně – zatímco u jednoho může mít „tlumící“ účinek, v druhém může vzbuzovat touhu, kterou nelze realizovat skrze masturbaci a konzumaci dětské pornografie, a bude jej tak povzbuzovat k páčání trestné činnosti. Sexuologové jsou povětšinou toho názoru, že navzdory tomu, že sledování dětské pornografie může mít pro pedofilního jedince terapeutické účinky, má být i její držba postavena mimo zákon, jelikož podporuje výrobu dětské pornografie, a tedy i sexuální zneužívání a vykořisťování dětí. Někteří pak zastávají legalizaci dětské pornografie virtuální, alespoň pro pedofilní osoby, resp. pro osoby, které se léčí s touto poruchou.⁴² Jakkoli z již uvedených důvodů považují za nezbytné, aby virtuální dětská pornografie byla trestně postihována, připouštím, že zde existuje prostor pro odůvodněné výjimky. Předně je třeba uvést, že by zákonodárce měl brát na zřetel názory odborníků z oblasti medicíny, resp. sexuologie, neměl by se na ně však omezovat – možnost „alternativního sexuálního vyžití“ pochopitelně nemůže být jediným relevantním zájmem při tvorbě právní úpravy. Současně

---

³⁹ PIROCH, Jan., BUMBA, Jan. *Studie: Dostupnost dětské pornografie snižuje sexuální násilí na dětech* [online]. irozhlaz.cz, 13. prosince 2010 [citace 11. 5. 2022]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/clovek/studie-dostupnost-detske-pornografie-snizuje-sexualni-nasili-na-detech_201012131955_jpiroch.

⁴⁰ WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010, s. 574 – 576.

⁴¹ MALAMUTH, Neil M. „Ading fuel to the fire“? Does exposure to non-consenting adult or to child pornography increase risk of sexual aggression? *Agression and Violent Behavior*, 2018, roč. 41, s. 74 – 89. Dostupné z: <https://escholarship.org/uc/item/35z3x0x6>.

⁴² PIROCH, Jan., BUMBA, Jan. *Studie: Dostupnost dětské pornografie snižuje sexuální násilí na dětech* [online]. irozhlaz.cz, 13. prosince 2010 [citace 11. 5. 2022]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/clovek/studie-dostupnost-detske-pornografie-snizuje-sexualni-nasili-na-detech_201012131955_jpiroch.

však nelze opomínat, že mezi touto alternativou a prevencí sexuálního zneužívání dětí může existovat jistá spojitost. Zákonodárce by tak dle mého názoru měl s odborníky vést hlubší a otevřenější diskuzi (ostatně samotná tabuizace tématu dětské pornografie a její právní úpravy ničemu nepřispívá) a snažit se nalézt takovou právní úpravu, která dostatečně vyvažuje oba zájmy, tj. jak možnost prevence sexuálních útoků na děti a léčby pedofilních osob, tak ochranu mravopověstnosti společnosti před dětskou pornografií. Druhý zmíněný zájem by přitom měl mít přednost – nelze upřednostnit zájem určité skupiny osob při riziku dopadů virtuální dětské pornografie na celou společnost. Je však otázkou, jak lze právní úpravu nastavit tak, aby dostatečně vyvažovala oba uvedené zájmy? Vyloučím-li možnost celoplošné legalizace virtuální dětské pornografie, lze vedle možnosti nižší trestní sazby uvést také možnost virtuální dětské pornografie „na předpis“. Lze uvažovat o tom, že by pověřené specializované instituce mohly samy vyrábět virtuální dětskou pornografií a žadatelům, u nichž bude diagnostikována pedofilie, ji poskytnout za účelem léčby a výzkumu.⁴³ Současně by taková díla měla být určitým způsobem evidována, především pak pro účely kontroly, zda nedochází k jejich šíření. Právě riziko šíření, kdy např. člověk, který k pornografii takto získal přístup, pořídí její kopii nebo ji půjčí někomu jinému, je však z mého pohledu relevantním problémem, který nelze jen tak snadno eliminovat. Stát by tedy v případě, že by k takové výjimce přikročil, měl toto riziko důsledně zvážit a příp. učinit veškerá opatření nezbytná k tomu, aby bylo v co nejvyšší možné míře sníženo. Odhlédnu-li od uvedeného negativa, jsem toho názoru, že situace, kdy je virtuální dětská pornografie výlučně osobně konzumována „na předpis“ v rámci léčby (tj. pod kontrolou státem pověřené instituce), by bylo možno vyloučit z trestního postihu. Tato výjimka by naopak mohla umožnit terapii pedofilních osob, což by mohlo přispět nejen k prevenci sexuálních útoků na děti, ale také k zajištění kvalitnějšího života pedofilních jedinců, což rovněž považuji za neméně společensky žádoucí – řada těchto osob trpí depresemi a má sklony k sebevražednému chování. Rovněž by mohly získat větší kontrolu nad svým jednáním.

Pojetí dětské pornografie v USA

Americká právní úprava vedle kritéria realističnosti užívá jiná, dle mého názoru mnohem benevolentnější kritéria vymezení dětské pornografie. V současné době je stěžejním federálním předpisem v oblasti dětské pornografie *Prosecutorial Remedies and Other Tools to end the Exploitation of Children Today of 2003* (PROTECT Act), který byl přijat v reakci na rozhodnutí *Ashcroft v. Free*

---

⁴³ Zápis ze zasedání výboru pro práva dítěte ze dne 20. března 2014: Ochrana dětí před sexuálním zneužíváním. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/vybory/pro-prava-ditete/ze-zasedani-vyboru/zasedani-vyboru-20-brezna-2014-116775/>.

Speech Coalition. V něm Nejvyšší soud USA shledal opatření přijatá dřívější právní úpravou, *Child Pornography Prevention Act of 1996* (CPPA), s ohledem na jejich vágnost a široké pojetí dětské pornografie, které „má za následek vynětí podstatné části projevů z právní ochrany“, jako protiústavní. Dle Nejvyššího soudu takové pojetí umožňuje kriminalizaci snímků, které nejsou obscénní nebo které nezobrazují skutečné dítě. PROTECT Act postihuje výrobu, distribuci a držbu dětské pornografie, kterou definuje jako jakékoli zobrazení jednoznačně sexuálního jednání

a) kterého se účastní dítě

b) které obsahuje digitálně nebo počítačově vytvořené zobrazení dítěte, které je nerozeznatelné od zobrazení dítěte skutečného

c) které obsahuje zobrazení vytvořené či modifikované tak, že se osoba v něm zobrazená jeví jako identifikovatelné dítě.⁴⁴

Americká právní úprava tak kritérium realističnosti zcela opomíjí a využívá dvě jiná kritéria – požadavek neodlišitelnosti a požadavek identifikovatelnosti. Digitálně či počítačově vytvořené zobrazení dítěte je „neodlišitelné“ od zobrazení dítěte skutečného, je-li virtuálně neodlišitelné, tj. průměrná osoba by shledala, že snímek zachycuje skutečné dítě. „Identifikovatelným dítětem“ se pak rozumí osoba, která byla v době pořízení pornografického snímku mladší 18 let, nebo osoba, jejíž snímek, pořízený v době, kdy byla mladší 18 let, byl použit při vytvoření či modifikaci pornografického díla, a tato osoba je rozpoznatelná, tj. lze ji identifikovat jako skutečnou osobu na základě její tváře nebo jiných rozlišujících znaků.⁴⁵

Důvody, proč se americkou právní úpravou a rozhodovací praxí v této podkapitole zabývám, nejsou ani tak teoretické, ale spíše praktické povahy. Skutečnost, že pro americkou justici má svoboda slova přednost před zájmem na potírání dětské pornografie, jistě nelze nechat bez povšimnutí. Za neméně závažnou však považuji skutečnost, že nepostavení virtuální dětské pornografie mimo zákon umožňuje pachatelům, aby byli zproštěni obžaloby pro neunesení důkazního břemene žalobou, jestliže tato neprokáže, že v pornografickém díle vystupuje skutečné dítě. Žaloba přitom není břemene zbavena tím, že obžalovaný nepředloží dostatečné důkazy svědčící o možnosti, že zobrazené děti nejsou skutečné a jsou jen uměle vytvořené (*United States v. Hilton*).⁴⁶ To, že prokázat tuto skutečnost bude zpravidla značně obtížné či dokonce nemožné, není třeba rozvádět. V současné době je široce využívána spolupráce s *Child Victim Identification Program* (CVIP), který shromažďuje údaje o hledaných a vykořisťovaných dětech. Zabavený pornografický materiál může být zanalyzován, zda nezobrazuje některé z evidovaných dětí.

---

⁴⁴ BIRD, Paula. Virtual Child Pornography Laws and the Constraints Imposed by the First Amendment. *Barry Law Review*, 2011, roč. 16, č. 1, s. 165. Dostupné z: <https://lawpublications.barry.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1012&context=barryrev>.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž, s. 166.

Přestože je program nepochybně silnou zbraní žaloby, s ohledem na neustálý vývoj technologií zde však vyvstává důvodná obava, že ani tyto metody brzy nemusí být dostačující.

Přestože jsem toho názoru, že postih virtuální dětské pornografie je opodstatněný už jen z důvodu kolize s veřejnou morálkou a potřeby ochrany společnosti před dopady dětské pornografie, důkazní nouzi veřejné žaloby ve spojení s riziky, které moderní technologie a jejich zrychlující se vývoj skýtají, považují za neméně významný faktor, který by měl být při případných úvahách o změně legislativy brán v potaz. Jsem přesvědčena, že současný stav technologií není tak dalece toho, aby bylo možno vytvořit „virtuální dítě“ zcela nerozeznatelné od toho skutečného. Vlastně to již možné je. Byť možnost výroby „neexistujících lidí“ není dosud tolik rozšířená, je možné si je např. koupit.⁴⁷ Ačkoli význam a dopady postihu virtuální dětské pornografie nemusí být doposud plně doceněny, resp. rozpoznány, mám za to, že s postupem času by i zastánci celoplošné dekriminalizace mohli pochopit, proč je třeba, aby i virtuální dětská pornografie byla postavena mimo zákon.

2.2.2. Kauza *Ateliér* a snímky oblečených dětí

Od r. 2015 probíhá soudní řízení proti P. Rohelovi v rámci tzv. kauzy *Ateliér*. V ní byl Rohel spolu s dalšími obžalován vedle trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií také z trestného činu obchodování s lidmi a zneužití dítěte k výrobě pornografie. Soud první instance, Krajský soud v Hradci Králové, původně řešil otázku, zda lze i materiály zachycující oblečené děti vyhodnotit jako dětskou pornografií. Původně se přiklonil k závěrům znaleckých posudků, dle nichž lze za dětskou pornografií považovat i takové snímky, kdy děti jsou zobrazeny „*v nepřirozené poloze, neadekvátním oblečení s vyzyvavou nebo svádíivou polohou či pohledem, kdy jejich pózy naznačují povolnost k sexuálnímu kontaktu.*“⁴⁸ Odvolací Vrchní soud v Praze jej pak v rámci zrušujícího rozsudku zavázal k tomu, aby se znovu zabýval otázkou, zda lze výše uvedený materiál označit za dětskou pornografií i v právním slova smyslu. Soud prvního stupně pak svůj původní názor přehodnotil a uzavřel, že přestože je takový materiál morálně zavrženíhodný, nemůže být morálka korektivem určujícím trestnost, a v právním slova smyslu tak nepůjde o dětskou pornografií.⁴⁹ Pro stíhání díla jako dětské pornografie je tak třeba zachycení obnažených pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálním účelům či jeho účasti na jednoznačně sexuálním jednání.

---

⁴⁷ HILL, Kashmir, WHITE, Jeremy. *Designed to Deceive: Do These People Look Real to You?* [online]. nytimes. com, 21. listopadu 2020 [citace 12. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2020/11/21/science/artificial-intelligence-fake-people-faces.html>.

⁴⁸ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 7. 2018, sp. zn. 2 T 3/2015-16975.

⁴⁹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 12. 2019, sp. zn. 2 T 3/2015-17692.

Tyto závěry se shodují i s argumentací Nejvyššího soudu v již zmíněném usnesení sp. zn. 7 Tdo 1077/2004, v němž soud vyloučil trestní postih snímků zachycujících oblečené dětské modely či modely částečně nebo plně obnažené, jestliže nenaplňují znaky dětské pornografie, a nemohou tak v normálním jedinci vzbuzovat sexuální asociace. Na tento problém však Krajský soud v Hradci Králové narážel – uvedené snímky, ačkoli na nich děti byly oblečené, byly takového charakteru, že dle názoru soudu byly způsobilé vyvolat sexuální asociace i u nedeviantní osoby, pro kterou děti nejsou atraktivní. Skutečnost, že dítě je zachyceno v sexualizované či provokativní póze, byť je oblečené, je uvedena na pátém místě výše zmíněné COPINE typologie, na šestém místě je pak zdůrazňování genitálních oblastí dítěte, ačkoli je plně oblečené.⁵⁰ Na základě výše uvedené argumentace soudu bychom pak mohli dospět k závěru, že detailní zobrazení zahalených dětských pohlavních orgánů, na kterém jsou jednotlivé části genitální oblasti jasně rozlišitelné, je sice „morálně špatné“, avšak jelikož pohlavní orgány nejsou obnaženy, není trestně postižitelné.

V Evropě, resp. v Evropské unii lze rozlišovat v zásadě dva přístupy k této problematice:

- podle prvního je dětskou pornografií pouze vyobrazení pohlavních orgánů dítěte nebo vyobrazení dítěte při explicitně sexuálním jednání
- podle druhého, menšinového přístupu lze jako dětskou pornografií vyhodnotit i jiná vyobrazení dětí, která sice nenaplňují výše uvedená kritéria, avšak dítě znázorňují obscénním či sexuálně stimulujícím způsobem a současně jsou splněny jiné zákonné požadavky

Např. litevská právní úprava vymezuje dětskou pornografií jako materiál pornografického charakteru, který zobrazuje či popisuje dítě, nebo jakýkoli jiný materiál, v němž (mimo jiné)

- je zobrazeno či popsáno dítě účastnící se sexuálních aktivit
- je dítě zcela nebo částečně obnažené znázorněno v sexuálně vyzývavé póze
- je dítě oblečeno v oděvu obscénní povahy
- jsou zobrazeny genitálie nebo pubická oblast dítěte stimulujícím způsobem.⁵¹

Obdobně právní úprava Spojeného Království, byť nehovoří přímo o dětské pornografii, postihuje „neslušné, nemravné“ snímky dětí (*indecent images of children*),⁵² přičemž půjde i o pseudosnímky, pod které lze zahrnout i virtuální dětskou pornografií. Co se rozumí

---

⁵⁰ Quayle, E. 'The COPINE Project'. *Irish Probation Journal*, roč. 5, s. 68 – 69. Dostupné z: https://www.pure.ed.ac.uk/ws/portalfiles/portal/12893845/The_COPINE_Project.pdf.

⁵¹ Law On Pornography Restrictions, Article , paragraph 2. Dostupné z: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/157638-law-on-pornography-restrictions>.

⁵² Coroners and Justice Act 2009, Section 62. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2009/25/section/62>.

„neslušnými snímky“, přibližují pokyny Sentencing Guidelines Council (*SGC Guidelines*), které rozlišují pět úrovní zakázaných snímků. První úroveň tvoří snímky znázorňující erotické pózování dětí bez účasti na sexuálních aktivitách. Do této kategorie pak mohou spadat i snímky nahých nebo částečně oblečených dětí.

53

Je třeba dodat, že tato problematika je řešena i v právních úpravách některých mimoevropských zemí. New South Wales jako *child abuse material* postihuje „materiál, který popisuje či zobrazuje, způsobem, který by (průměrně) rozumný člověk při zohlednění všech okolností považoval za urážlivý“ mj. i „intimní partie osoby, která je dítětem, která se jako dítě jeví být nebo o níž je naznačeno, že je dítětem“. Intimními partiemi se dle úpravy rozumí jednak genitálie či anální oblast (jak obnažené, tak zahalené spodním prádlem), jednak ženské poprsí, resp. poprsí transgender nebo intersexuální osoby, která se identifikuje jako žena, bez ohledu na to, zda je poprsí plně vyvinuto.⁵⁴ K zemím, které postihují tzv. „dětskou erotiku“, se v loňském roce přidal i americký stát Rhode Island. Jeho právní úprava postihuje „jakékoli vizuální zobrazení dítěte, které je částečně oděné, je-li takové zobrazení užíváno k účelům sexuálního uspokojení nebo vzrušení, které má takové zobrazení navodit“.⁵⁵ Úprava je však kritizována kvůli tomu, že pojem „dětské erotiky“ vymezuje příliš široce, což by mohlo působit nezamýšlené důsledky, kdy by trestní odpovědnost mohla být založena i v případech, které nejsou společensky škodlivé (např. fotografie malých dívek jen ve spodní části plavek).⁵⁶

Potřeba regulace „dětské erotiky“ vyplývá také ze skutečnosti, že tato problematika je poměrně detailně řešena i mimoprávními úpravami, především pak ze strany online platform. Např. Facebook zakazuje sdílení obsahu, který sexuálně vykořisťuje nebo ohrožuje děti, přičemž zákaz se vztahuje i na dětskou nahotu včetně zahalených dětských genitálií nebo obsah, který zobrazuje děti v sexuálním kontextu, ačkoli nemusí naplňovat znaky dětské pornografie. Tento přístup je zdůvodněn snahou zamezit možnosti zneužití takových materiálů k nevhodným účelům. Vedle toho jde však také o projev mnohem racionálnějšího přístupu, tzv. „*better safe than sorry*“ politiky, kdy se prostřednictvím přísné limitace internetového obsahu platformy rovněž snaží snížit rizika své trestní odpovědnosti. Je však třeba podotknout, že Facebook omezuje i

---

⁵³ Sexual Offences Guideline Consultation: Section six: Indecent images of children. 2012, s. 79. Dostupné z: https://www.sentencingcouncil.org.uk/wp-content/uploads/sexual_offences_consultation_guideline_web1.pdf.

⁵⁴ Crimes Act 1900 – Sect 91Fb. Dostupné z: http://www5.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/ca190082/s91fb.html

⁵⁵ R.I. Gen Laws § 11-9-1.6. Dostupné z: <https://casetext.com/statute/general-laws-of-rhode-island/title-11-criminal-offenses/chapter-11-9-children/section-11-9-16-child-erotica-prohibited>.

⁵⁶ AMARAL, Brian. *What's the legal difference between 'child porn' and 'child erotica'?* [online]. bostonglobe.com, 4. listopadu 2021 [citace 9. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.bostonglobe.com/2021/11/04/metro/whats-legal-difference-between-child-porn-child-erotica/>.

obsah zobrazující nahotu či sexuální aktivity dospělých osob s ohledem na skutečnost, že některé osoby mohou takový obsah shledávat citlivým či urážlivým.⁵⁷

Dle mého názoru snímky, které Krajský soud v Hradci Králové posuzoval, nelze automaticky vyloučit z trestního postihu argumentací, že jsou sice pohoršující a morálně závadné, avšak jako dětskou pornografii je vyhodnotit nelze, jelikož nezobrazují pohlavní orgány dítěte k prvotně sexuálním účelům nebo jednoznačně sexuální jednání. Bez ohledu na to, že soud není při vyhodnocení pornografického charakteru díla vázán názory znalců, v uvedeném případě znalec trefně poukázal na fakt, že předmětné snímky jsou objektivně způsobily vyvolat sexuální asociace i u osob, pro které nezletilé osoby nejsou atraktivní. Jsem toho názoru, že zachycení dítěte v sexuálně provokativních pózách nebo detailní zobrazení genitální oblasti dítěte, byť zahalené, má pornografický charakter. S ohledem na skutečnost, že jde o dětskou pornografii, by měly být požadavky pro vyhodnocení díla jako pornografického nižší – právní úprava by se neměla omezovat toliko jen na nahotu a sexuální aktivity. K dětské pornografii je dle mého mínění třeba přistupovat přísněji. Zatímco zobrazení dospělé osoby v erotickém, vyzývavém oblečení či v provokativní póze může být vyhodnoceno „jen“ jako erotika, v případě, že zobrazenou osobou bude dítě, bude vnímání odlišné – protože je dítě zobrazeno způsobem, jakým by být zobrazeno nemělo a který by neměl být akceptován. Současně by však jako dětská pornografie nemělo být vyhodnoceno cokoli, co je provokativní či pro dítě nepřirozené. Mělo by jít jen o taková zobrazení, která děti znázorňují zcela neadekvátním způsobem silně útočícím na sexuální pud a vyvolávající sexuální představy (jako příklad lze uvést zobrazení mladé dívky vyzývavě pózující jako striptérka u taneční tyče pouze ve spodním, eroticky laděném prádle, popř. zcela neoblečená, avšak bez zachycení pohlavních orgánů).

Podle současné právní úpravy, v souladu s judikaturními závěry, však výše popsané snímky nelze postihovat jako dětskou pornografii. Směrnice 2011/93/EU stanoví, že dětskou pornografií je také „jakékoli zobrazení pohlavních orgánů dítěte prvotně k sexuálním účelům“. Jazykovým výkladem lze dospět k tomu, že dětskou pornografií by měl být pouze materiál, na kterém jsou dětské pohlavní orgány viditelné, tj. zobrazené. Znak „zobrazení“ by však dle mého mínění měl být naplněn v případě, kdy jsou pohlavní orgány sice zakryty látkou (např. spodním prádlem), ale genitál je viditelný a odlišitelný (např. je viditelná genitální rýha). Na ostatní případy, kdy je dítě např. v eroticky laděném oblečení či v sexuálně vyzývavé poloze, se úprava nemůže vztahovat. Jako určitou cestu k jejich postihu vidím vyložení toho, co se rozumí „jinými obdobně sexuálně dráždivými snímky dětí“. Nejvyšší soud sice judikoval, že i taková zobrazení lze podřadit

---

⁵⁷ CHATZINIKOLAOU, Argyro. Sexual images depicting children: the EU legal framework and online platforms' policies. *European Journal of Law and Technology*, 2020, roč. 11, č. 1. Dostupné z: <https://ejlt.org/index.php/ejlt/article/download/740/998/3304>.

pod pojem dětské pornografie, avšak dosud nepřiblížil, o jaká zobrazení by vlastně mělo jít, přičemž nepůjde o zobrazení skutečného či předstíraného jednoznačně sexuálního jednání nebo pohlavních orgánů.

Skutečnost, že daná otázka nemůže být řešena dovolacím soudem, považují za promarněnou šanci – jsem toho názoru, že jde o způsobilý dovolací důvod. Nejvyšší soud by mohl své stávající závěry přehodnotit, popř. je naopak potvrdit a zdůvodnit, proč mají být jako dětská pornografie vyhodnocena pouze díla zobrazující dětské pohlavní orgány nebo jednoznačně sexuální jednání, kterého se účastní dítě. Řízení dosud nejdále dospělo k Vrchnímu soudu v Praze, který případ posuzoval v rámci odvolacího řízení. Počátkem roku 2021 potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým byl Rohel uznán vinným trestným činem výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Ohledně trestného činu obchodování s lidmi věc vrátil první instanci k dalšímu řízení.⁵⁸ Obžaloby byl v tomto bodu zproštěn.⁵⁹ K odvolání státního zástupce pak věc ještě jednou stanula před vrchním soudem.⁶⁰

2.2.3. Child sex dolls

V neposlední řadě je třeba zmínit i tzv. *child sex dolls* (volně přeloženo jako „dětské sexuální panenky“, dále jen „panenky“), anatomicky přesné panenky v životní velikosti, které jsou vyráběny tak, aby vypadaly jako děti v pubertálním či prepubertálním věku.⁶¹ Přestože tento fenomén byl zaznamenán již před několika lety, na poli právní úpravy sexuálního vykořisťování dětí se jedná relativně o novinku. Je však třeba uvést, že některé státy poměrně rychle přistoupily k postihu samotného vlastnictví či držení těchto panenek. Jako příklad lze uvést Austrálii, která držbu takových panenek na celostátní úrovni trestá od r. 2019.⁶² Již od r. 2016 pak jejich vlastnictví postihoval New South Wales, protože byly vyhodnoceny jako „child abuse material“. V roce 2018 Sněmovna reprezentantů USA přijala tzv. CREEPER Act (*Curbing Realistic*

⁵⁸ *Soud zpřísnil trest za výrobu dětského porna v ateliéru na Náchodsku* [online]. idnes.cz, 29. ledna 2021 [citace 9. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/soud-pavel-rohel-vyroba-detske-pornografie-atelier-cerveny-kostelec-kralovehradecky.A210129_092514_hradec-zpravy_kvi.

⁵⁹ *Obchodování s lidmi mu soud neprokázal, ve vězení zůstává za dětské porno* [online]. idnes.cz, 30. dubna 2021 [citace 9. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/pavel-rohel-soud-hradec-detska-pornografie-atelier-cerveny-kostelec.A210429_215838_hradec-zpravy_pos

⁶⁰ Informace o průběhu řízení sp. zn. 2 T 3/2015 [citace 8. 7. 2022]. Dostupné z: <https://infosoud.justice.cz/InfoSoud/public/search.do;jsessionid=m-zdXCHWIJyDIXQLn1FCiHNEvpydcz1nuYoCXcf.infosoud01?type=spzn&typSoudu=os&krajOrg=KSVYCHK&org=&cisloSenatu=2&druhVec=T&bcVec=3&rocnik=2015&spamQuestion=23&agendaNc=CIVIL>.

⁶¹ BROWN, Rick, SHELLING, Jane. Exploring the implications of child sex dolls. *Trends and issues in crime and criminal justice*, 2019, č. 570, s. 1. Dostupné z: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/ti570_exploring_the_implications_of_child_sex_dolls.pdf.

⁶² Jako trestný čin je postihována držba panenky či jiného předmětu, jestliže připomínají osobu, která je nebo se jeví být mladší 17 let, nebo části těla takové osoby, pokud by je (průměrně) rozumný člověk považoval za předměty, které jsou pravděpodobně užívány za účelem napodobení pohlavního styku. Dostupné z: <https://lawhandbook.sa.gov.au/ch12s07s01s04.php>.

Exploitative Electronic Pedophilic Robots Act), který má doplňovat stávající zákaz dovozu a přepravy „obscénních“ materiálů.⁶³ Zákon však dosud nebyl přijat Senátem. Z evropských zemí lze uvést např. Norsko, jehož Nejvyšší soud výkladem dovodil, že zákaz vyobrazení sexualizujících dětí podle *Penal Code – Part II. Criminal Acts* (§ 311) se vztahuje nejen na texty, obrázky a fotky nebo filmy, ale také na prostorové reprezentace dětí.⁶⁴

V českém trestním zákoníku v současné době neexistuje ustanovení, které by přímo postihovalo vlastnictví, držbu či jiné nakládání s těmito panenkami. Nicméně jejich užití v rámci pornografického díla by již bylo možné trestat jako výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií dle § 192 t. z.. Dle mého názoru by se výklad spojení „osoba jevící se býti dítětem“ neměl vztahovat na panenky, které slouží ke hraní pro děti. Pokud by však panenka byla dostatečně realistická a detailní, bylo by možno o aplikaci příslušného ustanovení uvažovat. V této diplomové práci však mířím na takové panenky, které dětskou podobu imitují natolik věrohodně, že působí jako skutečné dítě. V zahraničí se již objevily i případy, kdy vizuální podoba těchto panenek vycházela z fotografií skutečných dětí.⁶⁵ Výrobci přitom dokážou skutečné děti napodobit nejen po vizuální stránce. Některé panenky jsou vyráběny tak, aby měly podobnou váhu jako dítě, výrobci dokážou napodobit i genitálie, řitní otvor či ústa. Robotické verze „dospělých“ panenek jdou v imitaci skutečného člověka ještě dál. Tyto panenky mohou mít i tlukot srdce, jsou naprogramovány tak, aby byly schopné jak verbální, tak nonverbální komunikace.⁶⁶

Možnost postihu child sex dolls jako dětské pornografie

Jak jsem již uvedla, v současné době trestní zákoník neobsahuje ustanovení, které by tyto panenky přímo zakazovalo. Celá škála jednání, která souvisí s dětskou pornografií, tak ve vztahu k těmto panenkám není trestná (např. držba, nakládání za účelem sexuálního uspokojení). Jak však bylo rozvedeno výše, jejich užití v pornografickém díle by nepochybně mohlo zakládat trestní postih, jelikož s ohledem na jejich anatomickou přesnost a vizuální podobnost se skutečnými dětmi by byla naplněna podmínka „zobrazení či jiného užití osoby jevící se býti dítětem“.

---

⁶³ Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/8236?s=1&r=8>.

⁶⁴ THE ASSOCIATED PRESS. *Norway's highest court: child-like sex dolls violate the law* [online]. Abcnews.go.com, 11. září 2019 [citace 27. 2. 2022]. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/International/wireStory/norways-highest-court-child-sex-dolls-violate-law-65530662>.

⁶⁵ GUIROLA, Jamie. *Mom Fights to Ban Child Sex Dolls After Daughter's Likeness Was Used for One* [online]. Nbciami.com, 1. července 2021 [citace 27. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.nbciami.com/news/local/mom-fights-to-ban-child-sex-dolls-after-daughters-likeness-was-used-for-one/2287435/>.

⁶⁶ BROWN, Rick, SHELLING, Jane. Exploring the implications of child sex dolls... Tamtéž.

Bylo by však možné tyto panenky podle současné úpravy samy o sobě hodnotit jako dětskou pornografii? Dle mého názoru by to za určitých podmínek možné bylo. Ve smyslu výše citované judikatury by tyto panenky neměly být trestné pouze proto, že zobrazují nahé dětské tělo nebo jsou užívány za účelem sexuálního uspokojení. Jestliže by však panenka byla již vytvořena v takové poloze, že by byly zřetelně vystaveny pohlavní orgány, nebo by vyobrazovala některé z výše popsaných jednoznačně sexuálních jednání (např. masturbaci), bylo by dle mého názoru možno o ní jako o dětské pornografii hovořit. Problém však je, že řada těchto panenek tyto podmínky nejspíš nebude splňovat, protože jsou vyráběny tak, aby si je uživatelé mohli různě upravovat (včetně poloh a vizuální podoby) a užívat k různým sexuálním praktikám, a výroba v konkrétní poloze tak spíše nepřipadá v úvahu. Pokud by pak nešlo o celou panenku, ale např. o pouhé zobrazení genitální části, pak by mělo být vyhodnoceno jako dětská pornografie. Zajímavá je pak otázka, zda by bylo možno jako pornografické dílo hodnotit panenku, jejíž vyobrazení sice nezakládá povahu pornografického díla, avšak má v sobě zabudované zvukové zařízení s obsahem, který má povahu dětské pornografie. Takovou panenku, má-li v sobě toto zařízení, by dle mého mínění bylo možno jako dětskou pornografii postihovat.

Z výše uvedeného však vyplývá, že současné možnosti trestního postihu panenek jsou velmi omezené, resp. postih je v podstatě vyloučen. Jsem přitom toho názoru, že tyto panenky by měly být předmětem trestní represe. Jestliže totiž zákonodárce postihuje virtuální dětskou pornografii, na kterou se pachatel „pouze“ dívá, popř. ji poslouchá nebo čte, měl by tím spíše postihovat i „simulovaný sexuální styk“ s vysoce realisticky zachycenou podobou dítěte. Jaké se však nabízí možnosti k tomu, jak tohoto dosáhnout?

1. Jako první uvádím způsob, který považuji za nejméně vhodný a praktický – a to změnu judikatury. Jestliže by se právo vydalo touto cestou, musel by Nejvyšší soud přehodnotit některé své dosavadní závěry týkající se definice dětské pornografie. Jak již bylo rozvedeno výše, z pohledu judikatury postihu panenek brání jednak skutečnost, že samotné zobrazení nahého dětského těla nelze automaticky vyhodnotit jako pornografii, jednak to, že úmysl nakládat s dílem za účelem sexuálního uspokojení sám o sobě nezakládá jeho pornografickou povahu. Nadto je třeba vzít v potaz, že panenky nejsou „běžným“ pornografickým dílem. Pornografickou povahu mnohdy získávají na základě úmyslu výrobce či „uživatele“ a jejich užití pro sexuální účely. Dosažení postihu cestou judikaturní změny by mohlo být rovněž zdlouhavé – než by soudy získaly možnost se problémem zabývat, mohla by uplynout řada let, během nichž by se panenky mohly bez jakéhokoli postihu šířit.

2. Vhodnějším způsobem je pak nepochybně změna legislativy. V úvahu přichází jednak začlenění pod skutkovou podstatu trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, jednak založení samostatné skutkové podstaty. Ve prospěch prvního hovoří skutečnost, že panenky jsou (byť specifickým) druhem pornografického díla. Pod skutkovou podstatu trestného činu dle § 192 t. z. by je tak bylo možno zařadit jako „prostorové reprezentace dětí“, jak to činí výše zmíněný norský zákon. S ohledem na skutečnost, že panenky mnohdy nabývají pornografického charakteru teprve v určité situaci, se mi však jako vhodnější jeví vyčlenit pro jejich postih samostatnou skutkovou podstatu, popř. včlenit novou základní skutkovou podstatu v rámci trestného činu dle § 192 t. z. Ve shodě s výše citovanou australskou právní úpravou by pak pro možnost postihu měla být naplněna dvě kritéria: realistické znázornění dětské podoby, tj. panenka by měla naplňovat znak „osoba jevící se býti dítětem“, a zřejmost toho, že je panenka určena, resp. užívána k sexuálním účelům.

2.3. Objektivní stránka

2.3.1. Objektivní stránka první základní skutkové podstaty

První základní skutková podstata je naplněna tehdy, jestliže pachatel dětskou pornografií přechovává. Přechováváním je třeba rozumět jakýkoli způsob držby, kdy má pachatel dílo obsahující dětskou pornografií k dispozici a může s ní libovolně nakládat. Není podstatné, zda pachatel dětskou pornografií přechovává pro sebe či pro jinou osobu.⁶⁷ Držbou je také situace, kdy má pachatel na přenosném disku (např. počítači, telefonu) uloženy soubory obsahující dětskou pornografií, jestliže má tento přenosný disk ve své držbě, popř. má-li tyto soubory k dispozici ve formě e-mailů či příloh k němu, nebo má-li je uložené na serveru. Nevyžaduje se, aby měl pachatel dětskou pornografií fyzicky přímo u sebe, ale aby ji měl ve své moci (např. na počítači na pracovišti). Není rozhodná doba přechovávání. Za přechovávání pak nelze považovat pouhé prohlížení dětské pornografie např. na internetových stránkách, jestliže nedochází k ukládání na nosič informací.⁶⁸

Bývá namítáno, že přestože se trestní zákoník hlásí k zásadě subsidiarity trestní represe, ve skutečnosti kriminalizuje i jednání, která nedosahují dostatečné míry společenské škodlivosti

---

⁶⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020, s. 299.

⁶⁸ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1565 – 1566.

k tomu, aby na ně stát reagoval prostředky trestního práva⁶⁹ – jedním z problematických míst trestního zákoníku je právě i přechovávání dětské pornografie a získání přístupu k ní. Pokud jde o držbu reálné dětské pornografie, zde by k dekriminálníci docházet nemělo, s ohledem na skutečnost, že takové pornografické dílo využívá skutečné dítě – konzumace takové dětské pornografie podporuje zneužívání dětí a nepochybně se tak promítá v nabídce takové pornografie.

Otázka smysluplnosti a přiměřenosti postihu je však vznášena především ve vztahu k přechovávání dětské pornografie virtuální. Jak jsem již uvedla výše, kriminalizace virtuální dětské pornografie je dle mého názoru krok správným směrem, současně by však byla vhodná výlučka pro virtuální dětskou pornografii „na předpis“. Celoplošnou legalizaci nevnímám jako adekvátní řešení, s ohledem na to, že zde existují jiné možnosti, jak vyjít vstříc pedofilním osobám (současně těm nepedofilním není třeba poskytovat žádné záruky legality užívání). Přechovávání (a získání přístupu) by dle mého názoru mělo být trestáno mírněji než další jednání uvedená v příslušné skutkové podstatě. Jednak nedochází ke zneužití skutečného dítěte, jednak ze strany pachatele nedochází k šíření či k závažnějším jednáním. Zároveň by výše trestu mohla být „odstupňována“ podle míry realističnosti pornografického díla – tato otázka by však měla být svěřena rozhodovací praxi.

Je však třeba podotknout, že ačkoli pachatel, který virtuální dětskou pornografii užívá jen pro sebe a dále ji nešíří a její držbu získal jiným způsobem než tak, že ji vyrobil, vlastně její šíření podporuje. Zcela odlišná je dle mého názoru situace, kdy si pachatel pornografické dílo vyrobí sám a dále jej nešíří.

2.3.2. Objektivní stránka druhé základní skutkové podstaty

Druhá základní skutková podstata stíhá získání přístupu k dětské pornografii, a to prostřednictvím informační nebo komunikační technologie. Toto ustanovení bylo do trestního zákoníku včleněno novelou č. 141/2014 Sb. jako implementace směrnice 2011/93/EU. Získáním přístupu se rozumí veškeré způsoby, jimiž pachatel prostřednictvím informační či komunikační technologie vytváří možnost seznámit se s obsahem díla obsahujícího dětskou pornografii, aniž by přitom takové dílo získal do své držby. Informační a komunikační technologie představují jakékoli technologie, systémy, aktivity a procesy, které se podílejí na zobrazení, zpracování, skladování a přenosu informací a dat elektronickou cestou nebo pro komunikaci.⁷⁰ Úprava dopadá na případy prohlížení dětské pornografie na internetových stránkách, aniž by ji pachatel

---

⁶⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: Obecná část, Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 35.

⁷⁰ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1566.

např. stahoval. Prokázání úmyslu u této skutkové podstaty může být obtížné v tom ohledu, že nelze vyloučit, že se pachatel na stránky s dětskou pornografií dostane náhodně. Úmysl však bude zřejmý tehdy, kdy je pro získání přístupu na stránky vyžadována registrace, odeslání platby či požadavku.

2.3.3. Objektivní stránka třetí základní skutkové podstaty

Skutková podstata ve třetím odstavci uvádí výčet jednání, kdy dochází k šíření dětské pornografie – jedná se o výrobu, dovoz, vývoz, převoz, nabídnutí, veřejné zpřístupnění, zprostředkování, uvedení do oběhu, prodej nebo jiné opatření pro jiného.

Výrobou se rozumí zhotovení pornografie (např. natočení filmu, zhotovení pornografie). *Dovozem* je jakýkoli způsob dopravení pornografického díla ze zahraničí do České republiky, včetně dopravení přenosem počítačových dat. *Vývozem* je pak dopravení z České republiky do zahraničí. K *převozu* dochází, je-li pornografické dílo přepravováno z jedné cizí země do druhé, kdy část takové přepravy probíhá na území České republiky. *Nabídkou* se rozumí jakýkoli způsob oslovení jiné osoby za cílem převzetí pornografického díla touto osobou. Není podstatné, zda má k převzetí dojít bezúplatně či za úplatu, zda oslovená osoba nabídku přijme či zda dojde k převzetí. *Veřejně přístupnou* pachatel dětskou pornografií činí tehdy, kdy pornografické dílo umístí takovým způsobem, že jej může současně nebo postupně vnímat neomezený okruh osob nezávisle na sobě (typicky umístěním na veřejně přístupné internetové stránky, veřejným sdílením). *Zprostředkování* spočívá v činnosti směřující k umožnění získání přístupu k pornografickému dílu jiné osobě. Může jít např. o sdělení hesla k zabezpečené internetové stránce, zřízení dálkového přístupu k počítači, ale také o pomoc při opatrování pornografického díla od třetí osoby. *Uvedením do oběhu* lze rozumět takové jednání, v jehož důsledku se pornografické dílo dostane do dispozice více lidí (ne však jen určitého úzkého okruhu lidí), nehledě na to, zda v originále, či jako kopie. K trestnosti se nevyžaduje skutečné seznámení se s obsahem pornografického díla. *Prodejem* je úplatný převod pornografického díla. *Jiným opatřením* se rozumí jakýkoli jiný způsob předání pornografického díla, např. zaslání souborů s pornografickým obsahem, darování, půjčení atd.⁷¹

Druhá alinea postihuje tzv. *kořistění* z pornografického díla, které obsahuje dětskou pornografií, tedy získávání majetkového prospěchu či jiné výhody z takového díla.⁷² Jestliže však pachatel kořistí přímo z účasti dítěte na pornografickém díle, posoudí se jeho jednání jako

⁷¹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1556 – 1557.

⁷² ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1567.

zneužití dítěte k výrobě pornografie. Kořistěním je také úplatné pronajetí prostor k výrobě takového díla nebo úplatné zhotovení reklamních předmětů.⁷³

2.4. Subjekt

Pachatelem trestného činu může být kdokoliv. Určitém specifíkem je to, že se trestného činu může dopustit i dítě, tedy předmět útoku. Jak již bylo řečeno, objektem trestného činu je ochrana morálních hodnot – ochrana dětí je až druhořadým objektem. Není vyloučena ani trestní odpovědnost právnické osoby.⁷⁴

2.5. Subjektivní stránka

K naplnění všech tří základních skutkových podstat trestného činu je zapotřebí úmyslného zavinění. Úmysl musí být dán jak ve vztahu k pornografické povaze díla, tak i ke skutečnosti, že v díle vystupuje dítě, resp. osoba jevící se být dítětem. Postačí přitom úmysl nepřímý, tedy jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může ohrozit nebo porušit zájem chráněný trestním zákoníkem, a pro případ, že tak učiní, s tím byl srozuměn.

V konkrétních případech může být obtížné odlišit nepřímý úmysl od vědomé nedbalosti, u níž absentuje volní složka zavinění. Pachatel tak nezamýšlel chráněný zájem zasáhnout, nicméně věděl, že zásah může svým jednáním způsobit, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že k tomu nedojde. Posuzování této otázky bude významné v těch případech, kdy pachatel bude namítat, že nevěděl, že osoby zobrazené v pornografickém díle jsou mladší 18 let. Přítomnost úmyslu pak bude třeba zjišťovat i na základě dalších skutkových okolností, nikoli jen dle samotného pornografického díla (Nejvyšší soud však uvádí, že podání trestního oznámení svědčí o tom, že se věk osoby v pornografickém díle běžnému pozorovateli jeví, resp. musí jevit, jako nižší 18 let)⁷⁵. Může jít např. o okolnosti, za nichž pachatel předmětný materiál získal, zejména pak povaha internetových stránek, z nichž materiál pocházel, popisky příslušných souborů či také zajištěná komunikace. Na úmysl lze usuzovat také ze způsobu vyjadřování pachatele či označení osob zobrazených v pornografickém díle (např. označení „lolitka“, které se běžně používá pro dívky ve věku 12 let, či označení „skutečně mladinké dívky“).⁷⁶

---

⁷³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník...*, s. 1894. Dostupné z: tamtéž.

⁷⁴ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1567.

⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1002/2012.

⁷⁶ Tamtéž.

3. Trestný čin účasti na pornografickém představení dle § 193a t. z.

Právní úprava trestného činu účasti na pornografickém představení je transpozicí již zmiňované směrnice 2011/93/EU, která reaguje na rozvoj komunikačních technologií a sexuální turistiky a také zvýšený výskyt dětí v internetovém prostředí. Zavedení této skutkové podstaty do českého trestního zákoníku považují za důležité především s ohledem na skutečnost, že trestná činnost se postupně přesouvá do virtuálního prostředí, které pachatelům poskytuje větší anonymitu a možnost organizace a alokace potenciálních cílů trestné činnosti. V souvislosti s trestným činem účasti na pornografickém představení považují za problematickou především skutečnost, že komunikační technologie umožňují rozvoj online sexuálního turismu, který je rizikový nejenom pro omezené možnosti vypátrání pachatele, ale také proto, že pachatelé si jako „cílovou destinaci“ často vybírají rozvojové země. Zde pak vyhledávají chudé rodiny, které dostávají zapláceno za to, že pachatelům umožní, aby sledovali sexuální vystoupení dítěte přes webkameru, nebo za zaslání jeho pornografických fotografií či videí. Stejně tak mohou pachatelé kontaktovat organizované skupiny zaměřené na dětskou prostituci.⁷⁷

3.1. Objekt

Objektem trestného činu je ochrana dětí před sexuálním zneužíváním a jejich mravního vývoje a výchovy.⁷⁸ Šámal uvádí, že jde také o zájem na potírání šíření dětské pornografie prostřednictvím informačních a komunikačních technologií.⁷⁹

3.2. Objektivní stránka

3.2.1. Pornografické představení a jiné obdobné vystoupení

Zákon pornografické představení nedefinuje, i zde je tedy třeba vycházet ze směrnice 2011/93/ EU. Její čl. 2 písm. e) pornografické představení vymezuje jako živé vystoupení určené živému publiku, a to i prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, na kterém se dítě účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačného sexuálního jednání, nebo jsou na něm

---

⁷⁷ *Children in poor countries ,abused on live web‘* [online]. phys.org, 2. července 2013 [citace 31. 5. 2022]. Dostupné z: <https://phys.org/news/2013-07-children-poor-countries-abused-web.html>.

⁷⁸ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1576.

⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. S. 632

vystavovány pohlavní orgány dítěte k prvotně sexuální účelům. Představení pak směřuje k vyvolání sexuálního vzrušení jiné osoby.⁸⁰

Čím se tedy pornografické představení podstatně odlišuje od pornografického díla, je „živost“ představení – oproti pornografickému dílu tak pornografické představení probíhá v reálném čase. Pornografický charakter představení se posoudí stejně jako u pornografického díla. Představení tak může mít např. povahu soulože, masturbace, orálního sexu či vystavování pohlavních orgánů^{81 82} Nejasná je povaha striptýzových show. Jak vyplývá z výše citovaných judikturních závěrů, samotná nahota nezakládá pornografický charakter. Postupné obnažování především eroticky významných částí těla, zejména genitálií, pozadí či prsou, se však děje za účelem sexuálního vzrušení pachatele.⁸³ Ščerba dovozuje, že pornografický charakter takové show bude dán jen tehdy, pokud při nebo po ní dojde k jednoznačnému zdůrazňování obnažených pohlavních orgánů ve vyzývavých polohách.⁸⁴

Problematický je výklad pojmu „jiné obdobné vystoupení“. Zákonodárce patrně zamýšlel ponechat prostor pro postih jakési zbytkové kategorie vystoupení. Vzhledem k pojetí pornografického představení však není vůbec jasné, o jaká vystoupení by se mělo jednat. Šámal jej vykládá jako vystoupení dítěte pro určité publikum, které však nedosahuje takové míry, aby bylo považováno za pornografické představení, ale přesto vykazuje jistou intenzitu společenské škodlivosti. Příkladem uvádí dětskou módní přehlídku, na které budou dětská těla téměř nahá, přičemž bude možno spatřit pohlavní orgány dětí.⁸⁵ Ščerba jako příklad takového vystoupení uvádí improvizované vystoupení jednoznačně sexuální povahy např. na diskotéce či na oslavě.⁸⁶

Různé druhy představení, resp. vystoupení rozlišuje i španělská právní úprava, která v čl. 189 trestního zákoníku⁸⁷ rozlišuje mezi exhibicionistickým a pornografickým vystoupením, ve kterém účinkuje dítě (vedle toho úprava postihuje i případy, kdy je pro účely těchto představení využita i osoba omezená ve svéprávnosti). Oproti české právní úpravě je však podán výklad, který jednoznačně vysvětluje rozdíl mezi nimi. Exhibicionistickým vystoupením se rozumí živé vystoupení, při němž se dítě pro pobavení publika účastní skutečného nebo předstíraného

---

⁸⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vydání. Praha: Leges, 2014. S. 622.

⁸¹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1576.

⁸² Některé státy USA, které postihují tzv. „sexual performance by a child“, pod takové představení zahrnují i hru nebo tanec. Dostupné z: <https://saputo.law/criminal-law/texas/child-abuse-crimes/sexual-performance-by-a-child/>.

⁸³ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. S. 1853 – 1854. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrjipwk5tlg4xhgys7gydaok7gqyf64dgge4dm&groupIndex=2&rowIndex=0#>.

⁸⁴ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1577.

⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRÍVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. S. 632 – 633.

⁸⁶ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1578.

⁸⁷ § 186 Código Penal 2016. Dostupné z: https://www.mjjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Criminal_Code_2016.pdf.

sexuálního jednání v podobě obnažování a vystavování pohlavních orgánů. Typicky půjde o striptýzová vystoupení nebo peep show. Pornografická vystoupení jsou pak snímána kamerou či jinými technickými prostředky. Úprava pod tuto kategorii řadí i erotické telefonní hovory. Rozdíl mezi těmito druhy vystoupení tedy spočívá v tom, že exhibicionistická vystoupení umožňují vizuální kontakt dítěte a diváka, nicméně k jinému kontaktu zde nedochází a pachatel se vystoupení účastní čistě z pozice pozorovatele, zatímco u pornografických vystoupení přímý kontakt chybí, avšak vedle dítěte ve vystoupení účinkuje i další osoba, popř. osoby. Pro oba druhy vystoupení pak platí, že dítě musí být aktivně zapojeno do činnosti se sexuálním obsahem. Nemusí ve vystoupení přímo účinkovat, avšak musí se podílet na jeho celkové atmosféře.⁸⁸ Přestože jsou pro rozlišení pornografického a exhibicionistického představení používány znaky, které by v rámci české právní úpravy nebyly využitelné (např. rozlišení podle toho, zda se vystoupení odehrává za současné fyzické přítomnosti pachatele nebo je zprostředkováváno pomocí technického zařízení), dle mého názoru španělská právní úprava vhodně rozlišuje mezi případy, kdy jde o představení, ve kterém vedle dítěte účinkuje i další osoba (půjde tak např. o představení zobrazující soulož či jiný pohlavní styk), a představením samotného dítěte (příkladem bude masturbace, zobrazování pohlavních orgánů dítěte). Komentářová literatura k českému trestnímu zákoníku však i vystoupení, ve kterém účinkuje samotné dítě, řadí mezi pornografické představení, a nerozlišuje tak mezi případy, kdy v něm účinkuje spolu s dítětem jiná osoba, či nikoli.⁸⁹

Otázkou je, zda by bylo možno jako účast na pornografickém představení posuzovat i erotické telefonní hovory. V takovém případě lze vyloučit vystavování pohlavních orgánů dítěte, avšak znak účasti na jednoznačně sexuálním jednání dítěte by byl naplněn. Unijní právní úprava přitom nevyžaduje, aby takové jednání bylo skutečné, ale připouští i jeho předstíranou podobu. Pod pojem pornografického představení by tak měly spadat i případy, kdy si pachatel s dítětem telefonuje a dítě mu za doprovodu sexuálně laděných zvuků popisuje sexuální jednání vykonávané na svém těle nebo v průběhu telefonátu masturbuje.

---

⁸⁸ CABRERA MARTÍN, Miriam. *La victimización sexual de menores en el Código penal español y en la política criminal internacional*. 1. vydání. Dykinson, 2019, s. 426 – 427. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=rdOfDwAAQBAJ&pg=PA426&lpg=PA426&dq=espect%C3%A1culos+exhibicionistas+o+pornogr%C3%A1ficos&source=bl&ots=ptpqgroF3G&sig=ACfU3U114avf5EmlhGb3xxX13q8heP5x7Q&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjewI22kP33AhX3SvEDHc-ID6oQ6AF6BAgTEAM#v=onepage&q=espect%C3%A1culos%20exhibicionistas%20o%20pornogr%C3%A1ficos&f=false>.

⁸⁹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1576.

3.2.2. Účinkování dítěte

Dalším znakem, kterým se trestný čin účasti na pornografickém představení liší od trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, je účinkování dítěte, a to výlučně dítěte skutečného. Účinkování se přitom musí vztahovat k pornografické povaze představení – samotná přítomnost nezakládá naplnění tohoto znaku skutkové podstaty. Dítě tedy v rámci představení musí uskutečňovat jednoznačně sexuální jednání nebo vystavovat pohlavní orgány za účelem sexuálního vzrušení publika.⁹⁰ Nepůjde tedy o případy, kdy dítě např. divákům představení nosí nápoje či je jinak obsluhuje, aniž přitom dochází k výše uvedeným jednáním.

S ohledem na zákonem chráněný zájem zákonodárce nepřistupuje k postihu těch představení, v nichž účinkuje osoba, která se dítětem toliko jeví být, tj. buď dospělá osoba se vzhledem dítěte, nebo postava neexistujícího, avšak realisticky znázorněného dítěte (v úvahu zde přichází užití *child sex dolls*). Je otázkou, zda i zde není na místě včlenit do skutkové podstaty spojení „osoba jevící se býti dítětem“, a to z následujícího důvodu: Z pohledu diváka (nikoli účinkující osoby) je jediným rozdílem mezi sledováním představení a sledováním pornografického díla „živost“ představení, bez ohledu na to, zda jsou divák a účinkující současně fyzicky přítomni, nebo dochází ke snímání představení např. prostřednictvím webkamery. Z tohoto pohledu nedává smysl, aby jeden případ trestnímu postihu podléhal, zatímco druhý z něj byl zcela vyloučen. Absenci doplnění skutkové podstaty o znak „osoby jevící se býti dítětem“ považuji za mezeru, v níž se projevuje nedostatečná ochrana veřejné mravnosti před dětskou pornografií a sexualizací dětí. Mravopověstnost je přitom v obou případech dotčena stejně, ne-li více v případě účasti na pornografickém představení – pachatel má totiž možnost se představení přímo účastnit a nebýt toliko jen pasivním pozorovatelem, popř. může alespoň ovlivňovat průběh a charakter představení. Současně sledování živého představení na diváka nepochybně působí mnohem intenzivněji. Pokud situaci dovedu *ad absurdum*, jen stěží si lze představit, že budou legálně vznikat podniky, které se specializují na takový druh pornografických představení, ve kterých účinkují dospělé osoby nebo robotické panenky se vzhledem dítěte, a takové jednání bude ponecháno bez postihu. Otázkou ovšem je, zda je třeba k takové změně úpravy přistupovat, protože v České republice samotný fenomén *child sex dolls* dosud nebyl výrazně, resp. vůbec zaznamenán. Nabízí se také možnost ponechat postih předpisům správního práva, avšak s ohledem na skutečnost, že pornografické delikty související s pohlavním vykořisťováním dětí jsou upraveny trestním zákoníkem, by i tato otázka měla být řešena na úrovni trestního práva. To, že však k takovým představením nedochází fyzicky na území České republiky, ještě neznamená, že k němu nedochází ve virtuálním prostředí. Lze si představit

---

⁹⁰ Tamtéž.

webové stránky, které umožňují vysílání pornografických představení s robotickými panenkami nebo dospělými osobami, které jsou ale záměrně stylizovány jako děti, popř. se využívá jejich mladistvého vzhledu.

3.2.3. Účast

Zákonodárce trestá účast na pornografickém představení či jiném obdobném vystoupení. Účast může být jak pasivní, kdy bude pachatel divákem, tak i aktivní, kdy sám pachatel bude v představení, resp. vystoupení účinkovat či se na něm jinak podílet (např. jako organizátor).⁹¹ Stejně tak není vyžadováno, aby byl pachatel fyzicky přítomen – může se účastnit na dálku pomocí technického zařízení. Účast tak bude založena i v případě, že se představení odehrává v online prostředí.

3.2.4. Publikum, resp. určení publiku

Posledním znakem objektivní stránky skutkové podstaty je určení představení určitému publiku. Není rozhodný počet osob, které toto publikum tvoří – může jej tvořit i jen jediná osoba (to bude mít význam především v případě navazování kontaktů s dětmi prostřednictvím internetu). Stejně tak může představení probíhat jak na veřejné, tak i soukromé akci.⁹²

V souvislosti s tímto znakem vyvstává otázka, zda musí být účinkování dítěte vědomé? Lze si např. představit, že dítě je bez jeho vědomí sledováno přes hacknutou webovou kameru notebooku při masturbaci nebo při pohlavním styku s partnerem. Smyslem postihu tohoto trestného činu je ochrana dětí před jejich sexuálním zneužíváním a ochrana jejich mravního vývoje a výchovy. Lze namítat, že jestliže pachatel toto pornografické představení sleduje tajně, bez jakéhokoli vědomí dítěte, a toto představení není ani z jeho strany, ani ze strany nikoho jiného řízeno či jeho průběh jakkoli ovlivňován, k žádnému sexuálnímu zneužívání zde vlastně nedochází, protože to dle mého názoru předpokládá určitou větší aktivitu ze strany pachatele, resp. alespoň kontakt pachatele a dítěte.⁹³ Jestliže pachatel tajně sleduje pornografické představení dítěte, které takto není určeno publiku (a vlastně tak ani není představením ve vlastním slova smyslu), lze hovořit toliko o narušení soukromí, které lze postihovat v zásadě jen v rovině občanského práva.

---

⁹¹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1579.

⁹² ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1577.

⁹³ Zdravotní komise Rady Evropy sexuální zneužívání vymezuje jako „nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování, které zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk, vykořisťování kýmkoliv, komu bylo dítě svěřeno do péče, nebo kýmkoliv, kdo dítě zneužívá“. VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí*. 1. díl. Praha: Karolinum, 1997, s. 12. Sexuální zneužívání dětí I. díl. Praha: Karolinum, 1997, str. 12.

Na druhou stranu, jestliže zákonodárce postihuje výrobu a nakládání s dětskou pornografií i v případě, že si dítě svého účinkování v tomto díle není vědomo, měla by být stejná logika zachována i v případě trestného činu účasti na pornografickém představení. Znak „určenost publiku“ by měl být dle mého názoru posuzován objektivně. Nemělo by být relevantní, zda naplnění tohoto znaku založí pachatel (např. právě tím, že sexuální aktivity dítěte sleduje skrze hacknutou webkameru notebooku) nebo naopak dítě (např. tím, že začne provádět striptýž v klubu). „Určenost publiku“ by měla být dána v momentě, kdy je jednání, které lze označit za pornografické představení či jiné obdobné vystoupení, vystavena osoba, kterou lze považovat „za vědomě se účastnící“, přičemž by nemělo být relevantní, jakým způsobem se pachatel účastníkem stal (může se jím stát např. i náhodou, jestliže ve své účasti dál vědomě pokračuje). Vedle výše předestřenému případu by se tak ustanovení mělo aplikovat i na situace, kdy např. dítě, které si z důvodu své opilosti nebo opojení jinou návykovou látkou neuvědomuje své počínání, začne na diskotéce provozovat některé jednoznačně sexuální jednání či vystavovat své pohlavní orgány.

3.3. Subjekt

Pachatelem trestného činu může být jakákoli trestně odpovědná osoba, včetně osoby právnické. Ščerba uvádí, že trestného činu se může dopustit i mladistvý, jestliže nevystupuje v roli účinkující osoby, ale představení se účastní jako divák. Jako účinkující nemůže být mladistvý odpovědný s ohledem na již zmíněnou zásadu, že za trestný čin nemůže být trestná osoba, k jejíž ochraně je příslušné trestněprávní ustanovení určeno.⁹⁴ Dle mého názoru však nelze mladistvého z trestního postihu automaticky vyloučit, nadto podmiňovat jeho trestní odpovědnost tím, zda se pornografického představení účastní aktivně nebo pasivně, což zákon u dospělých pachatelů nečiní, mi přijde nesmyslné. Jestliže je účelem předmětného ustanovení ochrana dětí před sexuálním zneužíváním a jejich mravního vývoje a výchovy, je třeba jim tuto ochranu poskytnout i před mladistvými pachateli. Nicméně uplatnění trestní odpovědnosti v případě, kdy mladistvý v pornografickém představení účinkuje, by mohlo mít dalekosáhlé a přísné důsledky. Trestní odpovědnost by tak měla být omezena na případy dosahující určité míry společenské škodlivosti, popř. kdy jsou dotčeny i jiné zájmy (např. jestliže mladistvý (mladistvá) streamuje soulož se svou partnerkou (partnerem) online, jestliže jde o pornografické představení, ve kterém vedle mladistvého účinkuje dítě, které je pod vlivem návykové látky, kdy tak bude zneužíváno jeho bezbranností a půjde také o trestný čin znásilnění či sexuálního nátlaku, nebo jestliže v pornografickém představení účinkuje dítě, které nedosáhlo legálního věku pohlavní dospělosti).

---

⁹⁴ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1579.

Obdobně jako v případě trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií i zde vyvstává otázka, zda má být postihována také osoba, která se činu dopustí na dítěti, s nímž tvoří pár, popř. je sama dosud dítětem. Řešení by mělo být obdobné jako v předcházejícím případě. Zde však dle mého názoru trestní postih zcela postrádá smysl – řada jednání, která mají povahu pornografického představení, je přirozenou součástí sexuálního styku (např. striptýz či masturbace partnera v rámci přede hry). V případě, že tedy k pornografickému představení dochází se souhlasem mladistvého a není např. vynuceno násilím, pohrůžkou nebo zneužitím stavu bezbrannosti (např. v důsledku opojení alkoholem), neměl by být mladistvý divák, resp. dospělý divák, který s mladistvým tvoří pár, trestně odpovědný. Samotná směrnice 2011/93/EU ve svém čl. 8 odst. 2 stanoví (obdobně jako v případě výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií), že postih svěřuje do diskrece členských států v případě, kdy k činu dojde v rámci dobrovolného vztahu s dítětem, které dosáhlo legálního věku způsobilosti k pohlavnímu styku, popř. dětí, které si jsou blízké věkem a úrovní duševního a fyzického vývoje, a současně k pornografickému představení nedochází v důsledku zneužívání či vykořisťování.

3.4. Subjektivní stránka

K naplnění skutkové podstaty trestného činu účasti na pornografickém představení je vyžadován úmysl, který se musí vztahovat jak na pornografický charakter představení, tak na skutečnost, že v něm účinkuje dítě. Postačí přitom úmysl nepřímý.

Úmysl dle mého názoru nebude dán tehdy, pokud se člověk stane účastníkem pornografického představení omylem, nedopatřením (např. na diskotéce, večírku), popř. si povahu nebo věk dítěte včas uvědomí (např. odejde, opustí internetovou místnost, pokusí se jednání zabránit).⁹⁵

Stejně jako v případě trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií i zde může být obtížné prokázání nepřímého úmyslu, resp. jeho odlišení od vědomé nedbalosti. Bude třeba přihlížet k veškerým okolnostem, z nichž lze usuzovat na příp. nepřímý úmysl dotyčného. Jestliže např. pachatel navštěvuje internetové stránky, o nichž ví, že se na nich vysílají pornografická představení dětí (popř. navštěvuje fyzická místa, o nichž ví, že na nich k takovým představením dochází), jsem toho názoru, že by zde byl založen minimálně nepřímý úmysl, jelikož dotyčný ví, že jeho jednání může představovat účast na pornografickém představení, v němž účinkuje dítě, a pro případ, že k tomu dojde, je s tím srozuměn. Přístup by však nepochybně měl být individuální, především dojde-li k jednání v internetovém prostředí, které je mnohdy nepředvídatelné.

---

⁹⁵ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1579.

4. Trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem dle § 193b t. z.

Skutková podstata navazování nedovolených kontaktů s dítětem je rovněž výsledkem harmonizace práva členských států EU, kdy i k postihu tohoto trestného činu zavazuje směrnice 2011/93/EU. Kriminalizace tohoto trestného činu je reakcí na tzv. child grooming, tedy manipulativní jednání, kdy pachatel kontaktuje dítě, ve kterém se snaží vyvolat falešnou důvěru a přimět jej k určité aktivitě – focení či natáčení sebe sama či k osobnímu setkání za účelem spáchání některého sexuálně motivovaného trestného činu.⁹⁶ Stejně jako pro jiné trestné činy související se sexuálním zneužíváním a vykořisťováním dětí, i pro child grooming se jeho přirozeným prostředím postupně stává internet (hovoříme o tzv. kybergroomingu), který ještě více usnadňuje překročení přirozených zábran dítěte. Přestože kybergroomingu je v současnosti věnována větší pozornost (především díky dokumentu *V síti* nebo pořadům jako např. *To Catch a Predator*), může ke groomingu docházet i mimo virtuální prostředí. Lze tak rozlišovat dvě situace:

1. Ke groomingu dochází v online prostředí. To groomerům poskytuje jednak anonymitu, jednak větší bezprostřednost ze strany dítěte. Groomeři se často vydávají za vrstevníky svých obětí, což jim umožňuje snadněji získat důvěru dítěte. Často si vybírají děti z neutěšených sociálních poměrů a problematických rodin, tj. děti, které potřebují, aby jim někdo věnoval pozornost, ocenil je a dal jim pocit, že jsou pro něj výjimečné. Groomeři děti mohou uplácet různými dárky.
2. Ke groomingu dochází mimo virtuální prostředí. Zatímco v online prostředí ke groomingu dochází spíše ze strany osob dítěti cizích, v tomto případě půjde často o osobu, kterou zná nejen dítě, ale i rodiče. Groomer může být člověkem, který ze strany dítěte a rodičů, resp. v rámci komunity požívá autority (např. učitel, trenér, kněz) nebo je osobou rodičům či dítěti blízkou (např. rodinný příslušník, rodinný známý, starší kamarád).⁹⁷

Nebezpečnost tohoto trestného činu spočívá jednak v tom, že pachatelé mají poměrně široké možnosti pro jeho spáchání, jednak v tom, že k jeho odhalení může dojít až po dlouhé době, popř. vůbec. Pachatelé dětí mnohdy vydírají tím, že zašlou jejich pornografické snímky či

---

⁹⁶ KUCHTA, Josef. Aktuální problémy počítačové kriminality včetně její prevence. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2016, č. 1, s. 5 – 19. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgzwg4dwobptcx3tl42q&groupIndex=5&rowIndex=0#>.

⁹⁷ Darkness to light. *Grooming and red flags behaviors* [online]. d2r.org [citace 31. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.d2l.org/child-grooming-signs-behavior-awareness/>.

videa rodině, škole či přátelům, popř. využívají prostého studu a strachu dítěte mluvit o tom, co se stalo.⁹⁸

4.1. Objekt

Postih navazování nedovolených kontaktů s dítětem má za cíl ochranu dětí mladších patnácti let před sexuálním zneužíváním, jejich mravního rozvoje a výchovy a zájem na jejich zdravém vývoji v oblasti sexuality.⁹⁹ Příp. předchozí sexuální zkušenosti dítěte jsou bez významu.¹⁰⁰

4.2. Objektivní stránka

4.2.1. Dítě mladší 15 let

Předmětem útoku trestného činu je dítě mladší 15 let, přičemž obětí tohoto trestného činu může být dítě nejpozději den před jeho patnáctými narozeninami, jak vyplývá z výkladového pravidla uvedeného v § 139 t. z.

Zákonodárce tímto znakem skutkové podstaty vybočuje od směřování, které lze spatřovat u předchozích trestných činů, tedy že ochrana před sexuálním zneužíváním a vykořisťováním je poskytována bez rozdílu všem dětem, mladším i starším patnácti let. S ohledem na demonstrativní výčet trestných činů uvedených v § 193b t. z., kdy pouze trestný čin pohlavního zneužití ve své základní skutkové podstatě vyžaduje spáchání na dítěti mladším 15 let, by se dle mého názoru mělo navazování nedovolených kontaktů vztahovat i na děti starší 15 let.

4.2.2. Návrh setkání

Ke spáchání trestného činu se nevyžaduje pokus ani dokonání některého ze sexuálně motivovaných deliktů, ale postačí, že pachatel dítěti za účelem jeho spáchání navrhne setkání – jedná se tedy o předčasně dokonáný trestný čin. Zákonodárce nad rámec směrnice, která ve svém čl. 6 zavazuje pouze k inkorporaci ochrany před jednáním, které je učiněno prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, postihuje grooming v jakékoli formě. Takové rozhodnutí hodnotím kladně. Přestože je kybergrooming nepochybně rozšířenější, je třeba zajistit, aby dětem byla poskytována ochrana v co nejširším možném rozsahu. Návrh tak lze učinit např. prostřednictvím Messengeru, e-mailu, SMS, ale také formou dopisu nebo osobně,

---

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1581.

¹⁰⁰ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1537.

v přímém hovoru. Setkáním se pak rozumí reálné střetnutí dvou osob.¹⁰¹ K „nalákání“ dítěte ke konverzaci pak nemusí sloužit jen sociální sítě (např. Facebook, Instagram), ale také internetové seznamky, internetové stránky s nabídkou modelingu či herní portály.¹⁰²

Pokud jde o tento znak skutkové podstaty, myslím, že úprava nereaguje dostatečně na realitu dnešní doby. Úprava předpokládá, že je to vždy pachatel, kdo je iniciátorem setkání a kdo má úmysl setkat se za účelem navázání sexuálních kontaktů. Nelze však vyloučit, že pachatel je toliko příjemcem návrhu ze strany dítěte, ať už se dítě domnívá, že má jít pouze o přátelské setkání, nebo tento návrh činí s cílem vykonat s pachatelem sexuální jednání, popř. poskytnout mu sexuální či jiné služby (např. umožnit mu pořídit si snímky či nahrávky).¹⁰³ V tomto ohledu mi přijde vhodná australská právní úprava, která postihuje jednání, kterým se pachatel pomocí prostředků elektronické komunikace snaží zapojit dítě mladší 16, resp. 12 let do sexuálních aktivit.¹⁰⁴ Ke spáchání trestného činu se nevyžaduje, aby pachatel dítěti setkání navrhl, ale postačí, že pachatel s dítětem komunikuje v úmyslu osobní setkání v budoucnu navrhnout. Přišlo by mi tak odpovídající, kdyby nebyl postihován až samotný návrh pachatele na setkání, ale komunikace vedená s dítětem s úmyslem se s ním v budoucnu setkat za účelem spáchání některého ze sexuálně motivovaných trestných činů. Nemělo by pak být relevantní, od které strany návrh setkání vzejde.

Za problematické dále považuji to, že dle znění zákona musí návrh směřovat toliko vůči dítěti. Může však dojít k tomu, že návrh bude učiněn např. rodiči dítěte či jiné osobě, která má vůči dítěti odpovědnost. Pachatel tak např. rodiči může navrhnout, že dítě pohlídá, vezme jej na výlet, popř. navrhne doučování. Přestože v takových případech bude zřejmě obtížné prokázat úmysl pachatele, jsem toho názoru, že i na takové situace by právní úprava měla pamatovat, jelikož je pachatel může využívat ke zneužívání dítěte.

4.2.3. Absence možnosti zániku trestnosti

Specifikem trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem je také skutečnost, že zákonodárce v rozporu s ustanovením § 20 t. z. postihuje přípravu trestného činu, který není zvláště závažným zločinem. Zákon koncipuje tento trestný čin jako předčasné

---

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² HEJDUK, Marek. *Kriminalistické aspekty odhalování, prověřování a vyšetřování počítačové mravnostní kriminality*. Policejní akademie České republiky v Praze. 2021, s. 66. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2021/04/Kriminalisticke-aspekty-odhalovani-proverovani-a-vysetrovani-pocitacove-mravnostni-kriminality.pdf>.

¹⁰³ KRYLOVÁ, Monika. *Děti na internetu prodávají své nahé fotky a nabízejí sex, říká policistka* [online]. znojemsky.denik.cz, 30. dubna 2017 [citace 31. 5. 2022]. Dostupné z: <https://znojemsky.denik.cz/z-regionu/deti-na-internetu-prodavaji-sve-nahe-fotky-a-nabizi-i-sex-rika-policistka-20170428.html>.

¹⁰⁴ § 218A odst. 1 Criminal Code Act 1899.

dokonaný delikt, což vylučuje zánik trestní odpovědnosti podle § 20 odst. 3 t. z. a také z důvodu účinné lítosti podle § 33 t. z. Takovou úpravu považuji za přílišné a nedůvodné zostření trestní represe. Jestliže zákonodárce ponechává pachateli možnost „samonápravy“ v případě přípravy zvláště závažných zločinů, měla by být tato možnost zachována i u tohoto trestného činu, který je toliko přečinem.

Za vhodné řešení považuji určitou kombinaci zániku trestnosti přípravy zvláště závažného zločinu podle § 20 odst. 3 t. z. a zániku trestnosti podle § 33 t. z. z důvodu účinné lítosti. Zařazení tohoto trestného činu do výčtu ustanovení § 33 t. z. nepovažuji za správné. Institut účinné lítosti by neumožnil zohlednit specifickou povahu tohoto trestného činu, který je sice dokonáným deliktem, avšak materiálně je toliko přípravou. Institut účinné lítosti dovoluje zánik trestní odpovědnosti v případech, kdy pachatel trestný čin dokoná. Zde jde sice o dokonaný trestný čin, ale samotný návrh není cílem pachatelem – tím je až některý ze sexuálně motivovaných trestných činů. Proto mi ve vztahu k tomuto trestnému činu přijde vhodnější požadavek „odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem“. Trestnost činu by mohla zaniknout tím, že by pachatel dítěti sdělil, že si setkání rozmyslel a setkat se již nechce. Pochopitelně by takové jednání muselo být dobrovolné, nevynucené vnějšími okolnostmi (např. tím, že pachatel ve sjednaný termín setkání bude muset odpracovat přesčas v práci, nebo obavou z odhalení).

Dle mého názoru by k zániku trestnosti mělo dojít i v případě, kdy se pachatel s dítětem setká, avšak dobrovolně se rozhodne sexuálně motivovaný trestný čin nespáchat (zde by se mohlo postupovat podle písm. b) níže navrhaného ustanovení). Pro srovnání lze uvést případ, kdy pachatel navrhne oběti setkání, na kterém chce tuto zavraždit nebo zlákat k tomu, aby mohla být obchodována za účelem prostituce – i v případě, že se pachatel s obětí setká a dobrovolně zamýšlený trestný čin nespáchá, upustí od dalšího jednání směřujícího k jeho spáchání a splní další zákonem stanovené podmínky, trestnost přípravy zanikne.

Trestnost by měla být zachována v případě, kdy se pachatel vůči dítěti dopustil jiných trestných jednání, které se spáchaným trestným činem nedovoleného navazování kontaktů s dítětem souvisí (např. jestliže dítě zneužil k výrobě pornografického díla, nechal si takové zaslat nebo jestliže dítě vydíral šířením takového díla).

Navrhuji tedy doplnění ustanovení § 193b t. z. o následující odstavec:

§ 193b

(2) Trestní odpovědnost zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustí od dalšího jednání směřujícího ke spáchání některého sexuálně motivovaného trestného činu a

a) navržené setkání s dítětem zruší, nebo

b) učiní o tomto trestném činu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu v době, kdy nebezpečí, které z jeho jednání vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem, mohlo být ještě odstraněno

a současně se pachatel vůči dítěti nedopustil sexuálně motivovaného trestného činu či jiného trestného činu souvisejícího s činem, o jehož trestnost se jedná.

4.3. Subjekt

Pachatelem může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Trestného činu se může dopustit i mladistvý.¹⁰⁵

4.4. Subjektivní stránka

Trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem je výhradně úmyslným trestným činem, pachatel si tedy musí být vědom toho, že návrh činí dítěti mladšímu 15 let. V konkrétních případech může být obtížné vědomost pachatele o této skutečnosti prokázat. Děti se mohou snažit na internetu působit starší a lhát o svém věku, vedle toho si pachatel např. na základě zaslanych či na internetu sdílených fotografií může učinit mylnou představu o věku dítěte. Např. australská právní úprava z tohoto důvodu zakotvuje vyvratitelnou domněnku, že pachatel věřil tomu, že osoba, s níž komunikoval, je mladší 16, resp. 12 let, pokud mu tento údaj sdělila a neexistuje důkaz o opaku.¹⁰⁶

Specifikem tohoto trestného činu pak je, že obsahuje tzv. druhý úmysl vyjadřující pohnutku, pro kterou je návrh činěn. Úmysl pachatele se tak musí vztahovat i ke spáchání některého sexuálně motivovaného trestného činu. Může jít přitom jak o úmysl přímý, tak i nepřímý.¹⁰⁷ V konkrétním případě tak postačí, že je pachatel srozuměn s tím, že na setkání může

¹⁰⁵ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1582.

¹⁰⁶ § 218A odst. 8 Criminal Code Act 1899.

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1041/2020.

dojít k sexuálně motivovanému trestnému činu, k čemuž jeho návrh směřuje, avšak je smířen i s tím, že k takovému jednání dojít nemusí. I prokázání tohoto druhého úmyslu může být náročné, především pak v raných stádiích groomingu, kdy bude obtížné rozlišovat mezi přátelským chováním k dítěti a chováním manipulativním, které postupně směřuje k sexuálnímu útoku.¹⁰⁸ Nejvyšší soud uvádí, že pro posouzení úmyslu pachatele má význam povaha návrhů a slovního popisování sexuálního chování, které je dítěti prezentováno a navrhováno.¹⁰⁹ Posouzení však může být problematické v případech, kdy internetová komunikace nemá sexuální povahu a pachatel odhalení svého skutečného záměru ponechává až na okamžik samotného setkání.

---

¹⁰⁸ MCALINDEN, Anne – Marie. „Setting ‚Em Up‘: Personal, Familial and Institutional Grooming in the Sexual Abuse of Children. *Social Legal Studies*, 2006, roč. 15, č. 3, s. 343.

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1041/2020.

5. Trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 písm. a) t. z.

5.1. Objekt

Objektem trestného činu je jednak osobní svoboda člověka, a to ve smyslu svobody pohybu a také svobody rozhodování, jednak zájem na ochraně dětí před různými formami vykořisťování.¹¹⁰ Předmětem útoku je dítě mladší 18 let.

5.2. Objektivní stránka

5.2.1. Způsoby jednání

Předně je třeba uvést, že spáchání tohoto trestného činu není vázáno na použití násilí, pohrůžky násilí či jiné újmy nebo např. na využití omylu, jak to trestní zákoník činí ve druhém odstavci. Dítě tak může přistoupit k tomu, aby jej bylo užito některým ze zákonem uvedených způsobů vykořisťování, zcela dobrovolně (může jej k tomu vést např. vidina výtědku, snaha osamostatnit se od rodičů, vztah k pachateli nebo přesvědčení vyplývající z toho, že dítě vyrůstalo v prostředí, ve kterém je takové jednání vnímáno jako normální). Je tak irrelevantní, zda dítě s některým s uvedených způsobů jednání souhlasí či zda si je vůbec vědomo účelu, který je jednáním sledován.¹¹¹

Dříve, než přistoupím k rozboru jednotlivých způsobů jednání, je třeba uvést, že český trestní zákoník nepostihuje „poskytnutí či obdržení platby či výhod s cílem získat souhlas osoby, jež má kontrolu nad jinou osobou“, k čemuž Českou republiku zavazuje Úmluva Rada Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi, která pro ni vstoupila v platnost k 1. 7. 2017. Jelikož tento způsob jednání nelze podřadit pod žádný ze způsobů donucení, je třeba konstatovat, že Česká republika v tomto ohledu nedostává svému závazku, který pro ni z této úmluvy vyplývá.

Dále je třeba se pozastavit nad tím, že zákonodárce na jedné straně sice ke spáchání trestného činu nevyžaduje, aby bylo dítě k některému z uvedených jednání, resp. i účelů donuceno nebo aby bylo např. využito jeho omylu, na straně druhé však takové jednání přísněji nepostihuje. Mezi případy, kdy k obchodování dítěte dochází s jeho souhlasem a plným vědomím a kdy je k němu dítě donuceno či je zneužito jeho omylu či tísně, zákonodárce nečiní žádných rozdílu. Míním, že druhá skupina případů si s ohledem na svou vyšší společenskou škodlivost, kdy navíc dítě mohou obchodovat osoby, které z jeho strany požívají obzvláště velké důvěry, popř. mají zvláštní povinnost ho chránit (např. rodiče), zasluhují postih kvalifikovanou skutkovou

¹¹⁰ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1400.

¹¹¹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1402.

podstatou. Ta by měla, stejně jako skutková podstata ve druhém odstavci, postihovat případy, kdy je dítě k některému z uvedených účelů získáno za použití násilí či pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy či lsti nebo zneužitím omylu, tísně či závislosti.

Mezi způsoby jednání, kterými lze spáchat trestný čin obchodování s lidmi, patří podle *alinea prima* přiměnění, zjednání, najmutí, zlákáání, svedení, dopravení, ukrytí, zadržování, přijmutí a vydání a podle *alinea secunda* kořistění. V této kapitole se budu věnovat jen některým způsobům jednání, u kterých jejich dosavadní judikaturní či komentářový výklad považuji za nepřesný, popř. které dosud nebyly dostatečně vyloženy (příkladem může být např. svedení).

Přiměnění

Přiměněním se rozumí působení svým vlivem na poškozené dítě – předpokládá tak existenci určitého vztahu mezi dítětem a pachatelem, který umožňuje dítě ovlivňovat (může jít o vztah přátelský, ale také založený na autoritě, např. vztah rodič – dítě, žák – učitel). Působení může mít rozličnou povahu (může jít o pohrůžku, zneužití vlivu, nabídku odměny či prospěchu).¹¹² Vliv může vyplývat jak z negativních, tak pozitivních emocí (může být vyvolán strachem, obdivem, náklonností). Pachatel tak dítě může přemluvit, přesvědčit, ale také donutit, jak fyzickým, tak i psychickým násilím.¹¹³

Zjednání

Šámalův komentář uvádí, že zjednáním se rozumí „uzavření jakékoli smlouvy či dohody (s výjimkou dohody, kterou lze zahrnout pod najmutí, které je samostatným znakem“, a to i konkludentně“, přičemž se vyžaduje projev vůle pachatele i poškozeného dítěte.¹¹⁴ Takový výklad však směřuje spíše ke sjednání, tedy ujednání mezi pachatelem a dítětem. Použitím pojmu „zjednání“ zákonodárce dle mého názoru míří na případy, kdy pachatel zařídí, aby dítěte mohlo být užito k některému z uvedených způsobů vykořisťování. Draštík uvádí, že zjednání představuje méně formalizovaný proces uzavření dohody.¹¹⁵ Ta pak může být uzavřena jak s dítětem, které si účelu dohody nemusí být vědomo, tak s osobou, která má za dítě odpovědnost nebo nad ním má určitý vliv.

---

¹¹² GRÍVNA, Tomáš. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. S. 1689 – 1700.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2016, sp. Zn. 7 Tdo 1438/2016.

¹¹⁴ GRÍVNA, Tomáš. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. S. 1689 – 1700.

¹¹⁵ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ A., a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. S. 1016.

Zlákání

Zlákáním se rozumí jednání, kterým pachatel dítě přesvědčuje uváděním lákavých slibů a výhod, aby si jej získal k některému z uvedených účelů. Výhody mohou spočívat ve výtěžku, navazování nových vztahů, zábavě, kvalitní zdravotní péči. Ščerba u výkladu trestného činu kuplířství uvádí, že zlákání může být zaměřeno vůči neurčitému okruhu osob, nemusí tedy směřovat vůči konkrétní osobě.¹¹⁶

Svedení

Svedení je specifickým druhem zlákání, kterým pachatel v dítěti vzbuzuje rozhodnutí k některému z uvedených účelů.¹¹⁷ Dle Ščerby svádění směřuje k jednotlivě určité osobě, popř. více osobám.¹¹⁸ Tento způsob jednání bude dopadat na případy, kdy pachatel k získání dítěte využívá jeho osobních sympatií vůči němu (např. lásky, obdivu, vděčnosti). S ohledem na skutečnost, že jde pouze o jinou formu zlákání, je však otázkou, jaký je význam postihu tohoto způsobu jednání. Rozlišování mezi svedením a zlákáním patrně nebude mít žádné větší dopady, jelikož svedení bude vždy zahrnovat zlákání. Možný rozdíl lze spatřovat v tom, že u zlákání pachatel využívá hlavně povahy a významu, resp. hodnoty nabízených výhod, zatímco u svedení bude mít zásadní roli také vztah pachatele a poškozeného a vliv z tohoto vztahu pro pachatele vyplývající. Fremr také uvádí, že oproti zlákání, které spočívá v otevřeném přesvědčování, bude ke svádění docházet skrytějšími formami (např. pochvalováním si výkonu vykořisťované činnosti, uváděním určitých osob, které takovou činnost vykonávají, jako příkladu).¹¹⁹ Z pojmu „svedení“ pak lze také dovodit pozitivní přístup dítěte k učiněnému rozhodnutí, byť si dítě nemusí plně uvědomovat jeho důsledky, zatímco v případě zlákání toto může být vynuceno okolnostmi, ve kterých se dítě nachází (např. se může nechat zlákat proto, že nemá dostatek finančních prostředků nebo nemá kde bydlet). Ani z těchto skutečností však nevyplývá, že z hlediska aplikace předmětného ustanovení by byl mezi uvedenými způsoby jednání zásadní rozdíl.

Kořistění

Judikatura znak kořistění v souvislosti s trestným činem kuplířství vymezila jako „*jakékoli způsoby získávání majetkového prospěchu z prostituce provozované jiným za podmínky, že lze dovodit, že pachatel využívá vědomě svého vztahu k osobě provozující prostituci.*“ Příkladem uvádí osoby, které lze

---

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ GRIVNA, Tomáš. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. S. 1689 – 1700.

¹¹⁸ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1546.

¹¹⁹ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RUŽIČKA, M., SOTOLÁŘ A., a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 1027.

označit za „kořistníka“ – bude jím např. pasák, řidič, který za úplatu vozí zakazníky, osoba poskytující či zprostředkovávající ubytování za účelem provozování prostituce či tzv. vydržovaná osoba.¹²⁰ Shodně kořistění definuje i komentářová literatura, dle níž půjde o „*jakékoli získávání majetkových, finančních prostředků z prostituce provozované jinou osobou.*“¹²¹ Nevyžaduje se, aby pachatel hmotný prospěch výslovně požadoval – postačí, že úplatu opakovaně přijímá.¹²² Rovněž není třeba, aby pachatel dosáhl určité hranice majetkového prospěchu.¹²³ Ve vztahu k trestnému činu obchodování s lidmi se kořistění musí vztahovat k jednání jiné osoby podle § 168 odst. 1 t. z. Kořistníkem bude např. ten, kdo pronajímá byt k tomu, aby v něm jiný mohl poškození děti přimět či zlákat k některému z uvedených účelů, či padělatel dokladů.¹²⁴ Dle mého mínění půjde např. i o osobu, která pachateli trestného činu podle *alinea prima* dodává omamné látky, kterých je k získání poškozených dětí užito, či lékař, který provádí vstupní prohlídku (např. za účelem zjištění, zda je dívka ještě panna).

Dle mého názoru ani judikatura, ani komentářová literatura neberou v potaz skutečnost, že kořistník může mít z prostituce provozované jiným, resp. z toho, že je dítěte či dospělé osoby užito k některému z účelů uvedených v § 168 t. z., i jiný, nemajetkový prospěch, ačkoli peněžitá či jiná majetková podoba kořistění bude nepochybně výrazně převažovat. Lze si tak představit, že kořistění bude spočívat v tom, že pachatel nebude čelit trestnímu stíhání za jinou trestnou činnost, budou mu zprostředkovány kontakty nebo získá jiné výhody.

5.2.2. Způsoby sexuálního vykořisťování dítěte

Trestní zákoník postihuje případy, kdy má být dítěte užito k pohlavnímu styku, k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla (k tomu viz druhá kapitola).

Pohlavním stykem se rozumí jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, bez ohledu na pohlaví (např. soulož, anální či orální sex, osahávání prsou či pohlavních orgánů, erotická masáž či jiné sexuální aktivity, při nichž dochází k fyzickému kontaktu s tělem oběti).

O pohlavní styk půjde i v případě použití různých pomůcek.¹²⁵

Jinými formami sexuálního zneužívání budou sexuálně motivované aktivity, které však nemají povahu pohlavního styku.¹²⁶ Může jít o pohlavní sebeukájení, prováděné jak na pohlavních

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021, sp. zn. 4 Tdo 1264/2020.

¹²¹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1547., ŠÁMAL: *Trestní zákoník. Komentář...*, s. 1872.

¹²² Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 14. 4. 1977, sp. zn. 11 Tz 17/77.

¹²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2010, sp. zn. TR NS 62/2010 – T 1254.

¹²⁴ GRIVNA, Tomáš. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. S. 1689 – 1700.

¹²⁵ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1516.

¹²⁶ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1402.

orgánech, tak i na prsou, hýždích či konečníku.¹²⁷ Spadat sem bude také obnažování, kdy dochází k odkrývání těla či určitých jeho částí (typicky prsou, hýždí, pohlavních orgánů) za účelem sexuálního vzrušení osoby, která toto obnažování směřuje. Může jít o takové obnažení, kdy osoba zůstane oblečena jen ve spodním prádle.¹²⁸ Jiným srovnatelným chováním pak může být např. provádění sexuálně laděných pohybů či eroticky laděné mluvené či hlasové projevy. Pod tento znak lze podřadit také skrápění těla spermatem či močení (ať už má tuto činnost vykonávat poškozené dítě nebo má být z jeho strany trpěna).¹²⁹ Všechny tyto formy musí mít intenzivnější povahu, avšak oproti pohlavnímu styku zde nemusí dojít k tělesnému kontaktu, resp. tento nemusí být tak přímý.

Sexuálním obtěžováním se rozumí rozličné formy nevídaného verbálního nebo fyzického chování sexuální povahy, které jsou méně intenzivní než pohlavní styk či jiné sexuální zneužívání. Od výše uvedených forem se liší především tím, že nemusí nutně docházet k sexuálnímu ukájení. Bude sem spadat intenzivní dotýkání se různých částí těla poškozeného dítěte, nucení ke sledování pohlavního styku nebo pornografického díla.¹³⁰ Dle mého názoru sem lze podřadit i případy, kdy je dítě obchodováno za tím účelem, aby bylo využíváno k dopisování či telefonátům se sexuálně laděným obsahem či k zasílání vlastních pornografických fotografií.

5.3. Subjekt

Pachatelem trestného činu může být jakákoli trestně odpovědná fyzická osoba a také osoba právnická. U trestného činu obchodování s lidmi přichází v úvahu tzv. nepřímé pachatelství podle § 22 odst. 2 t. z., které spočívá v tom, že pachatel zneužije ke spáchání trestného činu osoby, která není trestně odpovědná, nebo v užití osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem. V obou případech bude za trestný čin odpovědný ten, kdo takovou osobu k jeho spáchání užil. Ve druhém případě však není vyloučena trestní odpovědnost užití osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.

5.4. Subjektivní stránka

Z hlediska zavinění se ke spáchání trestného činu vyžaduje úmysl, přičemž postačuje úmysl nepřímý, tj. pachatel je smířen s tím, že jeho jednání může vést k některému ze způsobů

---

¹²⁷ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1529.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1530.

¹³⁰ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1403.

vykořisťování dítěte. Úmysl se musí vztahovat jednak k jednání, jednak k některému z účelů, k němuž má být dítě užito.¹³¹

---

¹³¹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: Komentář...*, s. 1406.

Závěr

Uzákonění vybraných trestných činů je nepochybně nutností a správným krokem k zajištění potřebné ochrany dětí před sexuálními vykořisťováními a morálky společnosti před sexualizací dětí. Je však otázkou, nakolik platná právní úprava dostává těmto požadavkům. V této práci si tedy kladu za cíl zanalyzovat právní úpravu vybraných trestných činů, zhodnotit její silné a slabé stránky a na základě provedené kritiky navrhnout vhodné řešení, jak odstranit vytýkané nedostatky.

V **první kapitole** podávám výklad pojmu „dítě“ a „pornografické dílo“, resp. „pornografický charakter“, kdy tyto jsou společné všem, popř. některým rozebíraným trestným činům.

V **druhé kapitole**, která je stěžejní částí práce, se věnuji trestnému činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Dospívám zde k závěru, že právní úprava je v zásadě vhodně a rozumně nastavená. Kladně hodnotím rozhodnutí postihovat i pornografií zobrazující osobu jevící se být dítětem. Zákonodárce tím vysílá signál, že vedle zneužívání dětí k výrobě pornografie a jiného nakládání s takovou pornografií je třeba potírat samotnou myšlenku sexualizace dětí s ohledem na reálná rizika dopadů pro společnost. Současně však zákon zachovává určitou přiměřenost, kdy k založení trestní odpovědnosti vyžaduje dostatečnou míru realističnosti zachycení dítěte v pornografickém díle.

Jakkoli pak dle mého mínění není v českém trestním zákoníku prostor pro všeobecnou dekriminální virtuální dětské pornografie, shledávám jako vhodné uzákonění výjimky v podobě virtuální dětské pornografie „na předpis“. Nepochybně by mohla pomoci při léčbě a výzkumu pedofilie.

Byť v českém měřítku může jít o okrajovou záležitost, jsem toho názoru, že by měl zákonodárce přistoupit k regulaci dětských sexuálních panenek. Platná právní úprava umožňuje jejich postih při použití v pornografickém díle, jelikož splňují znak „osoba jevící se být dítětem“. Mimo toto užití jsou však ponechány bez postihu a řada jednání, při nichž je s nimi nakládáno, není trestná. S ohledem na skutečnost, že jde v podstatě o „3D dětskou pornografií“, míním, že nakládání s nimi má být postaveno mimo zákon. Navrhuji tedy, aby jejich postih byl včleněn pod skutkovou podstatu trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, a to buď v rámci nové základní skutkové podstaty, nebo v rámci již zakotvených základních skutkových podstat. To, že v České republice se fenomén child sex dolls doposud příliš nerozšířil, resp. nebyl zaznamenán, není relevantní – důležité je regulovat jej co nejdříve, a nikoli až následně reagovat na nastalý problém.

V kapitole se dále věnuji tomu, že úprava trestního zákoníku nedopadá na tzv. dětskou erotiku, tedy materiál, který není dětskou pornografií, avšak zobrazuje děti nepřirozeným, nevhodným sexualizujícím způsobem. V tomto ohledu mám za to, že je třeba bližšího vysvětlení pojmu „jiné sexuálně dráždivé snímky dětí“, který Nejvyšší soud použil při výkladu pojmu dětské pornografie. Založil tím předpoklad, že vedle materiálů zobrazujících či popisujících jednoznačně sexuální jednání dětí či dětské pohlavní orgány zde existuje další, „zbytková“ kategorie dětské pornografie. Jsem toho názoru, že výklad tohoto pojmu by pomohl pochopit, které jiné materiály lze stíhat jako dětskou pornografii. Přestože erotické materiály dětí nebudou dosahovat takové intenzity jako dětská pornografie, míním, že by se na ně postih trestního práva měl za rozumně nastavených podmínek vztahovat, a to ze dvou důvodů. 1. Jako „slabší typ“ pornografie může být vnímána jako méně nebezpečná, současně může být můstkem k dětské pornografii. Pro pedofilní osoby či pro jedince, kteří, ač netrpí tímto druhem parafílie, takový materiál pro sexuální uspokojení vyhledávají, však může mít stimulační účinek, může je tedy povzbuzovat ve vyhledávání takových či ještě „tvrdších“ materiálů. 2. Erotické materiály dětí mohou dosahovat podobné intenzity jako ty pornografické, tedy být v zásadě stejně pohoršující, avšak nebude možno je stíhat jako dětskou pornografii, protože nebudou naplňovat stanovené znaky.

Ve **třetí kapitole** se věnuji trestnému činu účasti na pornografickém představení, k jehož úpravě mám ze všech rozebíraných trestných činů nejvíce výtek. Zákonodárce v jeho skutkové podstatě používá výrazy, které nemají vždy zřetelný význam, který nepodává ani zákon, a bohužel ani judikatura, v důsledku čehož není jasný rozsah aplikace této skutkové podstaty.

V souladu se směrnicí 2011/93/EU trestní zákoník postihuje pornografické představení (*pornographic performance*). Vedle toho pak skutková podstata uvádí „jiné obdobné vystoupení“, aniž by zákon podával vysvětlení tohoto pojmu. Jeho zařazení vnímám jako snahu zákonodárce ponechat prostor pro blíže nevymezený typ vystoupení, která by nebylo možno posuzovat jako pornografická představení, tedy umožnit, aby se skutková podstata mohla vztahovat na co nejširší spektrum případů. Nejenom s ohledem na velmi nízkou frekvencovanost tohoto trestného činu však nepovažuji za vhodné, že zákonodárce skutkovou podstatu nad rámec směrnice doplnil o poměrně nekonkrétní pojem a jeho bližší výklad ponechal soudům, které za dobu téměř 8 let od účinnosti příslušné novelizace trestního zákoníku neměly velkou možnost se tímto trestným činem zabývat. I přesto jsem toho názoru, že tento pojem má v právní úpravě své místo, a není tak důvod jej vylučovat – je pouze třeba jej vyložit, zůstane-li jeho význam, i s ohledem na komentářovou literaturu, jejíž výklad není jednotný, nejasný.

Jakkoli tento můj názor patrně nebude sdílen, míním, že skutková podstata tohoto trestného činu by měla být doplněna o znak „osoba jevící se býti dítětem“. Nelze přitom

rozporovat rozhodnutí zákonodárce poskytnout předmětným ustanovením ochranu dětem a jejich zdravému mravnímu a sexuálnímu vývoji. Současně, jestliže se zákonodárce rozhodl tento znak začlenit do skutkové podstaty trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, avšak nikoli do skutkové podstaty trestného činu účasti na pornografickém představení, nepůjde o jakousi „nedomyšlenost“ právní úpravy. Jsem však toho názoru, že nelze efektivně potírat pohlavní vykořisťování dětí a jejich sexualizaci, jestliže je účast na pornografickém představení, v němž účinkuje osoba jevící se býti dítětem, legální, resp. neodporuje zákonu. Sexuálně motivované trestné činy páchané na skutečných dětech jsou do určité míry výsledkem jejich sexualizace – je tak třeba důsledně potírat jednání, která názory sexualizující děti umožňují šířit. Lze přitom namítat, že pornografické představení nemá takový dosah jako pornografické dílo, jehož forma umožňuje opakované užívání a rozsáhlé šíření. Pornografické představení sice probíhá v reálném čase a nedisponuje vlastností reprodukovatelnosti, avšak v případě, že je vysíláno prostřednictvím internetu, je stejně jako pornografické dílo způsobilé zasáhnout velký počet lidí. Současně, v případě trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií zákon postihuje samotnou výrobu dětské pornografie pro vlastní účely, kdy nedochází k jejímu šíření. Nepřijde mi tak jako relevantní argument, že pornografické dílo oproti pornografickému představení může zasáhnout širší spektrum osob.

V práci dále řeším otázku, zda musí být účinkování dítěte v pornografickém představení vědomé, resp. kdy je založen znak „určení publiku“. Ustanovení § 193a t. z. nepochybně dopadá na případy, kdy jsou pornografická představení dětí (alespoň do určité míry) organizována. O aplikaci ustanovení nebude nejspíš sporů ani tehdy, bude-li představení či vystoupení spontánního charakteru, pokud budou naplněny další znaky. Pokud jde o znalost dítěte o tom, že účinkuje v pornografickém představení, jsem toho názoru, že nemá být podmínkou. Naplnění znaku „účinkování dítěte“ je třeba posuzovat objektivně – trestní odpovědnost by měla být založena v okamžiku, kdy dochází k jednoznačně sexuálnímu jednání dítěte či vystavování jeho pohlavních orgánů a takovému jednání je vědomě vystavena trestně odpovědná osoba. Nemělo by být rozhodující, kdo znak „určení publiku“ založí – zda dítě, pachatel (divák), pachatel (účinkující) či zcela jiná osoba, která se v konkrétním případě ani nemusí dopustit trestného činu. Relevantní je dle mého názoru pouze kumulativní naplnění všech uvedených znaků skutkové podstaty, přičemž tyto mohou být naplněny nezávisle na sobě a v odlišný okamžik – nejprve může dojít, resp. začít jednoznačně sexuální jednání dítěte a teprve později jej může začít sledovat pachatel.

Na závěr kapitoly se zabývám trestní odpovědností mladistvého za tento trestný čin. Komentářová literatura mladistvého shledává odpovědným v případě, kdy se pornografického představení účastní jako divák, jeho odpovědnost však vylučuje, pokud sám mladistvý v pornografickém díle účinkuje. Takový závěr je dle mého názoru nesprávný. Objektem trestného činu účasti na pornografickém představení je ochrana mravního a sexuálního vývoje dětí a jejich ochrana před zneužíváním. Tyto chráněné statky dokáže narušit, resp. ohrozit i sám mladistvý. Sleduje-li zákonodárce poskytnout dětem ochranu před těmi způsoby jednání, které útočí na jejich morální a sexuální integritu, nelze z trestní odpovědnosti automaticky vyloučit mladistvé pachatele. V krajním případě by to mohlo vést k tomu, že by mladistvý neodpovídal za účast na pornografickém představení dítěte, které je hluboce pod věkovou hranicí 15 let.

Ve **čtvrté kapitole** se zabývám trestným činem navazování nedovolených kontaktů s dítětem. Začlenění této skutkové podstaty do trestního zákoníku považuji za významné vzhledem k narůstajícím útokům vůči dětem páchaným prostřednictvím internetu. Smysl postihu spatřuji také v možnosti prevence závažnější trestné činnosti. Český zákonodárce se rozhodl postihovat grooming obecně jako takový – neomezuje se toliko na jeho online formu. Takový krok lze hodnotit jedine kladně, jelikož tím zákonodárce poskytuje dětem širší možnosti ochrany.

Ani tato skutková podstata však dle mého názoru není bez problémů. Předně mám za to, že ochrana před groomingem by měla být poskytována všem dětem, nikoli jen mladším 15 let. S výjimkou trestného činu pohlavního zneužití zákonodárce žádný sexuálně motivovaný trestný čin v základní skutkové podstatě neomezuje na děti mladší 15 let, proto by tato věková hranice neměla být dána (s výjimkou výše uvedeného trestného činu) ani ve vztahu k trestnému navazování nedovolených kontaktů s dítětem. Lze chápat záměr zákonodárce, který byl veden patrně tím, že děti mladší 15 let jsou méně opatrné, obecně více důvěřivé. To však není důvodem pro odnětí ochrany dětem starším.

K zamyšlení v práci předestírám podnět k tomu, aby zákon striktně netrval na učinění návrhu setkání pachatelem. Skutková podstata by měla dopadat i na případy, kdy je pachatel toliko příjemcem návrhu ze strany dítětem, popř. kdy pachatel konverzaci vede se zřejmým úmyslem se s dítětem v budoucnu setkat za účelem spáchání některého sexuálně motivovaného deliktu. Taková právní úprava by dle mého názoru reflektovala skutečnost, že návrh může učinit samo dítě, resp. že pachatel může takové iniciativy dítěte vyčkávat.

Za zcela zásadní nedostatek považuji skutečnost, že zákonodárce u tohoto trestného činu nedovoluje zánik trestnosti z důvodu „samonápravy“ pachatele. Tato nedůslednost patrně pramení v přemrštěné snaze o to, aby dětem byla poskytnuta co nejvyšší ochrana a aby snahy pachatelů o sexuální útoky vůči dětem mohly být potírány v co nejranější fázi. Absence úpravy

zániku trestnosti je problematická ve dvou ohledech. Tento trestný čin je koncipován jako předčasně dokonáný delikt, avšak materiálně je toliko přípravou, jelikož jednání pachatele spočívající v učinění návrhu není vlastním cílem – tím je až spáchání sexuálně motivovaného trestného činu. Tím, že zákonodárce trestá již samotné učinění návrhu setkání, narušuje pojetí, podle něhož je příprava trestná jen u zvláště závažných zločinů, u kterých tak trestní zákoník stanoví – trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem je však přečinem. Vedle toho, zákon umožňuje zánik trestnosti i u závažnějších trestných činů jako např. loupež či vražda. Nedává tedy smysl, aby tato „samonáprava“ nebyla umožněna u méně závažného trestného činu, byť na delikt, k jehož spáchání návrh směřuje, může stanovit výrazně přísnější trestní sazbu trestu odnětí svobody. Z těchto důvodů v práci navrhuji doplnění ustanovení § 193b t. z. o druhý odstavec, který by upravoval podmínky zániku trestnosti.

V poslední, **páté kapitole**, se krátce zabývám trestným činem obchodování s lidmi. Konstatuji zde, že přestože je česká právní úprava tohoto trestného činu propracovaná a vztahuje na široké spektrum jednání a způsobů vykořisťování, vykazuje jisté nedostatky. Skutková podstata trestného činu obchodování s lidmi nepostihuje „poskytnutí či obdržení platby či výhod s cílem získat souhlas osoby, jež má kontrolu nad jinou osobou“, čímž se Česká republika dostává do rozporu se svými mezinárodněprávními závazky. Dále, oproti druhé základní skutkové podstatě, ve vztahu k dítěti zákon nevyžaduje, aby bylo dítě získáno k některému ze způsobů vykořisťování násilím, oklamáním nebo zneužitím vztahu pachatele vůči dítěti. Taková úprava je nepochybně správná a současně je vyžadována unijním právem. Dle mého názoru by však užití násilí či jiné způsoby zneužití slabšího postavení dítěte měly být postihovány přísněji. Nakonec se v této kapitole věnuji výkladu některých způsobů jednání, především pak „kořistění“. Podle české judikatury i komentářové literatury je kořistění chápáno výlučně v „materiálním“ slova smyslu. Kořistníkem tak může být jedině ten, kdo z vykořisťování jiného těží v podobě získání materiálních výhod, typicky pak peněžně. Dle mého mínění však lze kořistit i získáváním výhod, které nemají materiální povahu, avšak pro kořistníka budou mít význam a hodnotu, byť tato může být subjektivní.

Seznam zdrojů

Monografie a komentáře

- CABRERA MARTÍN, Miriam. *La victimización sexual de menores en el Código penal español y en la política criminal internacional*. 1. vydání. Dykinson, 2019.
- DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ A., a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vydání. Praha: Leges, 2014.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: Obecná část, Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.
- ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRĚVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016.
- ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.
- VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí*. 1. díl. Praha: Karolinum, 1997, s. 12. Sexuální zneužívání dětí I. díl. Praha: Karolinum, 1997.
- WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010.

Příspěvky ve sbornících

- HERCZEG, Jiří. *Virtuální dětská pornografie: Zločin bez oběti?* In: VANDUCHOVÁ, M.; GRĚVNA, T. Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. 1. vydání. Praha: Aspi, a.s., 2008, DODĚLAT.
- ŠČERBA, Filip. (ed.). *Kriminologické dny 2018*. Sborník z VI. ročníku mezinárodní konference Kriminologické dny pořádaný ve dnech 18. – 19. 1. 2018 Českou kriminologickou společností ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci. 2. vydání Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2018.

Odborné články

- BARTOŇ, Michal. Virtuální pornografie, limity svobody a umělecké tvorby a svobody projevu a trestní zákon. In. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16.
- BIRD, Paula. Virtual Child Pornography Laws and the Constraints Imposed by the First Amendment. *Barry Law Review*, 2011, roč. 16, č. 1.
- BROWN, Rick, SHELLING, Jane. Exploring the implications of child sex dolls. *Trends and issues in crime and criminal justice*, 2019, č. 570.
- CHATZINIKOLAOU, Argyro. Sexual images depicting children: the EU legal framework and online platforms' policies. *European Journal of Law and Technology*, 2020, roč. 11, č. 1.
- KUČHTA, Josef. Aktuální problémy počítačové kriminality včetně její prevence. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2016, č. 1.
- MCALINDEN, Anne – Marie. „Setting ‚Em Up‘: Personal, Familial and Institutional Grooming in the Sexual Abuse of Children. *Social Legal Studies*, 2006, roč. 15, č. 3.
- MALAMUTH, Neil Moshe. „Adding fuel to the fire“? Does exposure to non-consenting adult or to child pornography increase risk of sexual aggression? *Aggression and Violent Behavior*, 2018, roč. 41.
- POBOŘILOVÁ, Michaela. Virtuální dětská pornografie. *Acta Universitatis Carolinae*, 2012, roč. 58, č. 4.
- SCHLOENHARDT, Andreas. Organized crime and the business of migrant trafficking. *Crime, Law and Social Change*, 2019, roč. 32, č. 30.
- QUAYLE, Ethel. „The COPINE Project“. *Irish Probation Journal*, roč. 5, s. 68 – 69.

Internetové zdroje a ucelené dokumenty publikované na internetu

- AMARAL, Brian. *What's the legal difference between ‚child porn‘ and ‚child erotica‘?* [online]. bostonglobe.com, 4. listopadu 2021 [citace 9. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.bostonglobe.com/2021/11/04/metro/whats-legal-difference-between-child-porn-child-erotica/>.
- THE ASSOCIATED PRESS. *Norway's highest court: child-like sex dolls violate the law* [online]. abcnews.go.com, 11. září 2019 [citace 27. 2. 2022]. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/International/wireStory/norways-highest-court-child-sex-dolls-violate-law-65530662>.

- GUIROLA, Jamie. *Mom Fights to Ban Child Sex Dolls After Daughter's Likeness Was Used for One* [online]. nbcmiami.com, 1. července 2021 [citace 27. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.nbcmiami.com/news/local/mom-fights-to-ban-child-sex-dolls-after-daughters-likeness-was-used-for-one/2287435/>.
- HEJDUK, Marek. *Kriminalistické aspekty odhalování, prověřování a vyšetřování počítačové mravnostní kriminality*. Policejní akademie České republiky v Praze. 2021, s. 66. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2021/04/Kriminalisticke-aspekty-odhalovani-proverovani-a-vysetrovani-pocitacove-mravnostni-kriminality.pdf>.
- HILL, Kashmir, WHITE, Jeremy. *Designed to Deceive: Do These People Look Real to You?* [online]. nytimes.com, 21. listopadu 2020 [citace 12. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2020/11/21/science/artificial-intelligence-fake-people-faces.html>.
- KRYLOVÁ, Monika. *Děti na internetu prodávají své nahé fotky a nabízejí sex, říká policistka* [online]. znojensky.denik.cz, 30. dubna 2017 [citace 31. 5. 2022]. Dostupné z: <https://znojensky.denik.cz/z-regionu/deti-na-internetu-prodavaji-sve-nahe-fotky-a-nabizi-i-sex-rika-policistka-20170428.html>.
- PIROCH, Jan., BUMBA, Jan. *Studie: Dostupnost dětské pornografie snižuje sexuální násilí na dětech* [online]. irozhlas.cz, 13. prosince 2010 [citace 11. 5. 2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/clovek/studie-dostupnost-detske-pornografie-snizuje-sexualni-nasilni-na-detech_201012131955_jpiroch.
- Explanatory Report to the Convention on Cybercrime [online]. Rada Evropy. *European Treaty Series*, 2001, č. 185, s. 16. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16800cce5b%20str.%2016>.
- Informace o průběhu řízení sp. zn. 2 T 3/2015 [citace 8. 7. 2022]. Dostupné z: <https://infosoud.justice.cz/InfoSoud/public/search.do;jsessionid=m-zdXCHWIJyDIXQXLn1FCiHNEvpydcz1nuYoCXcf.infosoud01?type=spzn&typSoudu=os&krajOrg=KSVYCHK&org=&cisloSenatu=2&druhVec=T&bcVec=3&rocnik=2015&spamQuestion=23&agendaNc=CIVIL>.
- Policy Department for Citizen's Rights and Constitutional Affairs. *Combating child sexual abuse online* [online]. Evropský parlament, 2015, s. 14. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536481/IPOL_STU%282015%29536481_EN.pdf

- Sexual Offences Guideline Consultation [online]. Sentencing Council, 2012, s. 79. Dostupné z: <https://www.sentencingcouncil.org.uk/wp-content/uploads/sexual-offences-consultation-guideline-web1.pdf>.
- Zápis ze zasedání výboru pro práva dítěte ze dne 20. března 2014: Ochrana dětí před sexuálním zneužíváním [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/vybory/pro-prava-ditete/ze-zasedani-vyboru/zasedani-vyboru-20--brezna-2014-116775/>
- *Children in poor countries ,abused on live web‘* [online]. phys.org, 2. července 2013 [citace 31. 5. 2022]. Dostupné z: <https://phys.org/news/2013-07-children-poor-countries-abused-web.html>.
- Darkness to light. *Grooming and red flags behaviors* [online]. d2r.org [citace 31. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.d2l.org/child-grooming-signs-behavior-awareness/>.
- *Obchodování s lidmi mu soud neprokázal, ve vězení zůstává za dětské porno* [online]. idnes.cz, 30. dubna 2021 [citace 9. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/pavel-rohel-soud-hradec-detska-pornografie-atelier-cerveny-kostelec.A210429_215838_hradec-zpravy_pos.
- *Soud zpřísnil trest za výrobu dětského porno v ateliéru na Náchodsku* [online]. idnes.cz, 29. ledna 2021 [citace 9. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/soud-pavel-rohel-vyroba-detske-pornografie-atelier-cerveny-kostelec-kralovehradecky.A210129_092514_hradec-zpravy_kvi.
- Anime definition [online]. yourdictionary.com [citace 8. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.yourdictionary.com/anime>.
- Hentai definition [online]. yourdictionary.com [8. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.yourdictionary.com/hentai>.
- Manga definition [online]. yourdictionary.com [citace 8. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.yourdictionary.com/manga>.
- Lolicon definition [online]. sensagent.com [8. 7. 2022]. Dostupné z: <http://dictionary.sensagent.com/Lolicon/cs-cs/>.
- Shotacon definition [online]. sensagent [8. 7. 2022]. Dostupné z: <http://dictionary.sensagent.com/shotacon/cs-cs/>.

České zákony a legislativní dokumenty

- Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbql5shu#>.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.
- Zákon č. 330/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zahraniční zákony a jiné dokumenty, mezinárodní dokumenty

- Civic Government (Scotland) Act 1982, ze dne 28. října 1982.
- Coroners and Justice Act 2009, ze dne 12. listopadu 2009.
- Crimes Act 1900, ze dne 31. října 1900.
- Criminal Code Act 1899, ze dne 28. září 1899.
- Código Penal, ze dne 8. listopadu 1995.
- Criminal Law Consolidation Act 1935, účinný od 2. února 1936.
- H.R.8236 – CREEPER Act 2.0. (návrh předložen 14. září 2020).
- H.R.4123 – Child Pornography Prevention Act of 1996.
- The Penal Code of Norway, účinný od 7. března 2008.
- Pornogrāfijas ierobežošanas likums (Law On Pornography Restrictions), účinný od 1. června 2007.
- R.I. Gen Laws. – Child erotica prohibited.
- S.151 – PROTECT Act, ze dne 30. dubna 2003.
- Texas Penal Code.
- Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ze dne 2. července 2005.
- Úmluva o právech dítěte, přijatá 20. listopadu 1989, ve Sbírce mezinárodních smluv vyhlášená jako sdělení č. 104/1991 Sb. m. s., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

- Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte, vyhlášený ve Sbírce mezinárodních smluv jako sdělení č. 28/2016 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte zavádějícího postup předkládání oznámení.
- Úmluva o počítačové kriminalitě ze dne 23. listopadu 2001, ve Sbírce mezinárodních smluv vyhlášená jako sdělení č. 104/2013 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě.
- Úmluva Rada Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi ze dne 16. 5. 2005, vyhlášená ve Sbírce mezinárodních smluv jako sdělení č. 33/2017 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi.

Legislativa EU

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV.
- Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii.

Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího soudu USA ve věci *Jacobellis v. Ohio*, 378 U.S. 184 (1964).
- Rozsudek Nejvyššího soudu USA ve věci *Ashcroft v. Free Speech Coalition*, 535 U.S. 234 (2002).
- Rozsudek *United States Court of Appeals, First Circuit* ve věci *U.S. v. Hilton*, 363 F.3d 58 (2004).
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 5 As 32/2007-83.
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 7. 2018, sp. zn. 2 T 3/2015-16975.
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 12. 2019, sp. zn. 2 T 3/2015-17692.
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 4. 2013, sp. zn. 2 To 12/2013.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 14. 4. 1977, sp. zn. 11 Tz 17/77.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2010, sp. zn. TR NS 62/2010 – T 1254.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 8 Tdo 271/2021.

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2004, sp. zn. IV. ÚS 606/03.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2011, sp. zn. 3 Tdo 669/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1077/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2018, sp. zn. 3 Tdo 231/2018.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021, sp. zn. 4 Tdo 1264/2020.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2016, sp. Zn. 7 Tdo 1438/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1041/2020.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1002/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1075/2017.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 6 Tdo 1281/2019.

Shrnutí

Tato práce se zabývá vybranými trestnými činy, které trestní zákoník upravuje za účelem postihu sexuálně motivované trestné činnosti páchané na dětech nebo v souvislosti s jejich sexuálním vykořisťováním – jedná se o trestné činy výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, účasti na pornografickém představení, navazování nedovolených kontaktů s dítětem a obchodování s lidmi. Cílem práce bylo posoudit, nakolik je současná právní úprava efektivním nástrojem v boji proti tomuto druhu trestné činnosti – v práci tak vyzdvihuji její kladné stránky, zároveň však upozorňuji na její slabá místa. Přestože českou právní úpravu považuji veskrze za vyváženou a racionální, jsem toho názoru, že v některých ohledech nedostává požadavku ochrany před sexuálním zneužíváním a ochrany veřejné mravnosti, je vágní či nezohledňuje dostatečně společenské okolnosti, jindy je naopak příliš přísná.

Po první, úvodní kapitole, v níž vysvětluji základní pojmy, se v dalších částech věnuji výkladu jednotlivých znaků skutkových podstat vybraných trestných činů, kdy analyzuji platnou právní úpravu a hodnotím její efektivitu a aktuálnost z hlediska společenského (a do jisté míry i technologického) vývoje, výzev, kterým české trestní právo může v budoucnu čelit, a nedostatků, které zákon či judikatura opomíjejí. Na základě závěrů provedené analýzy v práci činím několik návrhů, které by mohly přispět ke zkvalitnění právní úpravy.

Klíčová slova

Sexuální vykořisťování dětí, dětská pornografie, pornografické představení, grooming, obchodování s lidmi

Abstract

This thesis deals with chosen crimes regulated by Czech Criminal Code in order to punish sexually motivated criminal activities targeted at children or committed in connection with their sexual exploitation – crime of Production and other Disposal with Child Pornography, Attending a Pornographic Performance of a Child, Establishing Illegal Contact with a Child and Trafficking in Human Beings. The aim of this work was to evaluate how effectively current legal regulation helps to fight against this type of criminality – therefore I highlight its positive aspects, but at the same time call attention to its weak points. Although I consider Czech criminal law regulation as thoroughly balanced and rational, in my point of view, in certain aspects, it does not abide the requirement to protect children from sexual exploitation and society's public morals, it is vague or does not take account of social circumstances sufficiently, on the other hand, sometimes it is too strict.

After the first, introductory charter, which explains basic terms, I deal with interpretation of basic constituent elements of individual crimes in next chapters. I analyze current legal regulation and evaluate its effectivity and topicality in terms of social (and to some extent technological) development, challenges, which Czech criminal law might face in the future, and drawbacks left out by law and case law. According to this analysis, I propose changes in the law that might help to improve the legal regulation.

Key words

Sexual exploitation of children, child pornography, pornographic performance, grooming, human trafficking

Přílohy

Příloha č. 1

1	Indikující materiál	Snímky bez erotického či sexuálního obsahu zobrazující děti oblečené ve spodním prádle či v plavkách, a to jak z komerčních zdrojů, tak i rodinných alb. Půjde např. o snímky dětí, jak si běžně hrají, kdy kontext nebo seřazení takových snímků může naznačovat jejich nevhodnost.
2	Nahota	Nevhodné snímky nahých či polonahých dětí.
3	Erotika	Pokradmu pořízené snímky dětí na hřištích a jiných pro ně „bezpečných místech“, kdy je na těchto zachyceno jejich spodní prádlo nebo různé stupně nahoty.
4	Pózování	Snímky zachycující pózující oblečené, částečně oblečené či nahé děti, kdy množství, kontext či seřazení těchto snímků naznačuje sexuální zájem.
5	Erotické pózování	Snímky zachycující oblečené, částečně oblečené nebo nahé děti v sexuálních či provokativních pózách.
6	Explicitní erotické pózování	Snímky zdůrazňující genitální oblast dítěte, které je na nich oblečené, polonahé či nahé.
7	Explicitní sexuální útok	Snímky zobrazující dotýkání, masturbaci a vzájemnou masturbaci, orální sex a pohlavní styk dítěte, aniž by byl v těchto aktivitách zahrnut dospělý.
8	Sexuální násilí	Snímky dětí, které jsou obětmi sexuálního násilí, které zahrnuje i dotýkání a jehož se účastní dospělý.
9	Hrubé sexuální násilí	Hrubě obscénní snímky sexuálního násilí, včetně pohlavního styku, masturbace či orálního sexu, kterého se účastní dospělý.
10	Sadismus / bestialita	a) Snímky, které zobrazují dítě, které je svázáno, bito, bičováno či je mu jinak způsobována bolest. b) Snímky zobrazující určitou formu sexuálního chování mezi zvířetem a dítětem.

Tabulka: COPINE škála, v níž jsou seřazeny pornografické, erotické a jiné materiály zobrazující děti podle jejich závažnosti (překlad autorky práce). Zdroj: Quayle, E. "The COPINE Project".

Irish Probation Journal, roč. 5, s. 68 – 69. Dostupné z:
https://www.pure.ed.ac.uk/ws/portalfiles/portal/12893845/The_COPINE_Project.pdf.